

Vägledning i sexualfostran för ensamkommande asylsökande barn

Ann-Marie Harhio

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	4025
Författare:	Ann-Marie Harhio
Arbetets namn:	Vägledning i sexualfostran för ensamkommande asylsökande barn
Handledare (Arcada):	Carina Kiukas
Uppdragsgivare:	SPR Siuntion ryhmäkoti ja tukiasunnot
<p>Sammandrag:</p> <p>Ensamkommande asylsökande barn anländer till Finland, från samhällen där mänskliga och sexuella rättigheter kränks. För bättre integrering och kännedom om sina rättigheter, är det viktigt att lära ut sexualfostran. Denna litteraturstudies syfte, är att redovisa handledarnas roll på grupphem, som sexualfostrare, för ensamkommande asylsökande barn. Det skall även ge en bild om vad som skall beaktas i sexualfostran för denna målgrupp. I arbetets slut redovisas sexualfostringsplanen, där dessa frågor tas i beaktan. Arbetet fungerar som en teorigrund för planen. Den teoretiska referensramen har utgått ifrån forskningsfrågorna. Först presenterar jag målgruppen och sedan ämnet sexualfostran. Till sist presenterar jag Peavys teori om konstruktivistisk vägledning. Denna vägledningmetod handlar om hjälp till självhjälp. Examensarbetets metod är systematisk litteraturstudie med innehållsanalys. Resultatet visar att bemötandet av målgruppen är det viktigaste i sexualfostran. De skall bli lärda samma saker, som Finska medborgare. Handledarna skall vara ärliga och ge intressant och korrekt information till barnen. Via detta kan man förebygga risken för könssjukdomar, oplanerade graviditeter och Hiv. God sexualfostran lär barnet att skydda sig själv och bli bekant med sin egen sexualitet.</p>	
Nyckelord:	SPR Sjundeå grupphem och stödboende, ensamkommande asylsökande barn, sexualfostran, konstruktivistisk vägledning, handledare
Sidantal:	71
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Degree Programme for Social Services
Identification number:	4025
Author:	Ann-Marie Harhio
Title:	Guidance on sexual educating for separated asylum-seeking children
Supervisor (Arcada):	Carina Kiukas
Commissioned by:	SPR Siuntion ryhmäkoti ja tukiasunnot
<p>Abstract:</p> <p>Separated asylum-seeking children arriving in Finland, from communities where human and sexual rights are violated. For better integration and knowledge of their rights, it is important to teach sex education. This literature study's purpose is to show the social worker's role in the group home, as sex educators, for unaccompanied asylum-seeking children. It will also provide a picture of what should be considered in sex education for this target group. In the end of the work reported sexual educating plan, where these issues are taken into account. The work serves as a theoretical basis for the plan. Theoretical framework has been based on the research questions. First, I present the audience and then the topic sex education. Finally I present Peavys theory of sociodynamic counselling. This consult method is about self-help. The thesis approach is systematic literature study with content analysis. The results showed that the point is not in the target group, but the response to it. Supervisors must be honest and provide interesting and accurate information to the children. Through this you can prevent the risk of sexually transmitted diseases, unplanned pregnancies and HIV. Good sex education learns the children to protect themselves and get comfortable with their own sexuality.</p>	
Keywords:	SPR Siuntion ryhmäkoti ja tukiasunnot, separated asylum-seeking minor, sexual educating, sociodynamic counselling, social worker
Number of pages:	71
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

OPINNÄYTETYÖ	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Sosionomi AMK
Tunnistenumero:	4025
Tekijä:	Ann-Marie Harhio
Työn nimi:	Seksuaalikasvatuksen ohjaaminen yksintulleille turvapaikkahakijalapsille
Työn ohjaaja (Arcada):	Carina Kiukas
Toimeksiantaja:	SPR Siuntion ryhmäkoti ja tukiasunnot
<p>Tiivistelmä: Yksintulleet turvapaikkaa hakevat lapset saapuvat Suomeen, yhteisöistä, joissa ihmisoi- keuksia ja seksuaalisia oikeuksia loukataan. Saavuttaakseen paremman integroinnin ja tietoisuuden oikeuksistaan, on tärkeätä antaa heille seksuaalikasvatusta. Tämän kirjalli- suustutkielman tarkoitus on raportoida ohjaajan roolista seksuaalikasvattajana, ryhmäko- dissa asuville yksintulleille turvapaikanhakijalapsille. Tämä antaa myös kuvan siitä mitä kuuluu huomioida seksuaalikasvatuksessa, tälle kohderyhmälle. Työn lopussa on esitelty seksuaalikasvatussuunnitelma, jossa nämä asiat ovat otettu huomioon. Työ toimii teo- riapohjana suunnitelmalle. Teoreettinen viitekehys on lähtöisin tutkimuskysymyksistä. Ensin esittelen kohderyhmän, ja sitten aiheen seksuaalikasvatus. Viimeiseksi esittelen Peavyn teorian sosiodynaamisesta ohjauksesta. Ohjausmenetelmän tarkoitus on auttaa toista, auttamaan itseään. Opinnäytetyön metodi on systemaattinen kirjallisuustutkielma sisällönanalyysillä. Tulokset näyttävät, että kohderyhmän tasavertainen kohtelu on tär- keintä seksuaalikasvatuksessa. Heille tulee opettaa samat asiat kuin Suomen kansalaisil- le. Ohjaajien kuuluu olla rehellisiä ja antaa oikeata tietoa lapsille. Tämän avulla on mahdollista ennaltaehkäistä sukupuolitauteja, suunnittelemattomia raskauksia ja hiv:ltä. Hyvä seksuaalikasvatus opettaa lasta suojaamaan itseään, ja tutustumaan omaan seksuaa- lisuuteensa.</p>	
Avainsanat:	SPR Siuntion ryhmäkoti ja tukiasunnot, yksintulleet tur- vapaikkahakijalapsen, seksuaalikasvatus. sosiodynaaminen ohjaus, ohjaaja
Sivumäärä:	71
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	

INNEHÅLL / CONTENTS

1	INLEDNING	7
1.1	Problemområde.....	7
1.1.1	<i>Syfte och frågeställningar</i>	8
1.2	Tidigare forskning.....	8
1.3	Centrala begrepp.....	11
2	METOD	11
2.1	Kvalitativ metod.....	12
2.2	Litteraturstudie.....	13
2.3	Datainsamling.....	14
2.4	Urval.....	16
2.5	Innehållsanalys.....	17
3	TEORETISKREFERENSRAM	17
3.1	Ensamkommande asylsökande barn.....	18
3.2	Sexualfostran.....	19
3.3	Konstruktivistisk vägledning.....	23
3.3.1	<i>Vägledning</i>	24
3.3.2	<i>Konstruktivistiskt tankesätt</i>	26
3.3.3	<i>Principer för konstruktivistisk vägledning</i>	26
4	PRESENTATION AV VALDA ARTIKLAR	29
5	RESULTATREDOVISNING	36
5.1	Ensamkommande asylsökande barns behov.....	36
5.1.1	<i>Utbildning</i>	37
5.1.2	<i>Hälsovård</i>	38
5.1.3	<i>Behovet att bli igenkänd som barn</i>	39
5.1.4	<i>Boende</i>	39
5.2	Sexualitet.....	40
5.2.1	<i>Kunskap och erfarenhet</i>	40
5.2.2	<i>Sociala omgivningens inverkan</i>	41
5.2.3	<i>Främjande av sexualhälsa och vården</i>	43
5.3	Handledning för ensamkommande asylsökande barn.....	45
5.3.1	<i>Förhållandet</i>	45
5.3.2	<i>Barnens behov enligt professionella</i>	45
5.3.3	<i>Handledarnas, terapeuters och konsulterers tillvägagångssätt</i>	46

6	ANALYS	47
6.1	Vad skall beaktas i ensamkommande barns sexualfostran?	47
6.2	Vad är handledarens roll som sexualfostrare?	49
6.3	Redovisning av sexualfostringsplan för Sjundeå grupphem	51
7	DISKUSSION	52
	KÄLLOR	55
	BILAGOR	58

Bilaga 1 Litteraturoversikt
Bilaga 2 Sexualfostringsplan

1 INLEDNING

Under år 2011 kom det 150 ensamkommande asylsökande barn till Finland. De flesta är från Somalia (45), Irak (27) och Afghanistan (25). Allt som allt var det 31 olika nationaliteter (Migrationsverket, statistik över asylsökande 2011). Dessa barns livsmiljö har varit osäker, samhällsstrukturen nästan obefintlig och mänskliga rättigheter kränks dagligen (Yhteiset lapsemme 2011). Eftersom sexualfostran kommer som officiell och icke officiell information till barnen, under deras uppväxttid så kan jag påstå att dessa barn har bristfälliga kunskaper inom sexualitet och sexuella rättigheter.

1.1 Problemområde

Under min tre månader varande praktiktid i Sjundeå grupphem och stödboende fick jag bekanta mig med handledarbetet. Barnen var flyktingar mellan 12-17 år, som kommit ensamma till landet. Detta gav mig en närbild om hur de lever i ett främmande land, utan föräldrar i en livsperiod i väntan på asyl, väntan på att känna sig säkra. Barnen är också väldigt omedvetna men samtidigt nyfikna på sexualitet och frågor inom området. Efter diskussioner med min kollega på grupphemmet insåg jag hur stort problem okunskapen är för barnen. Det handlar om att få en frisk självbild, utveckla sig till en sexuell individ och växa till vuxendomen. Efter diskussionerna började jag samla information om sexualitet och sexualfostran. Det finns mycket färsk information också om sexuella rättigheter, men inget specifikt om undervisning av sexualfostran till flyktingar. På Sjundeå grupphem och stödboende prioriterades att barnen skall lära sig språket. Detta är det första och det viktigaste i den anpassade skolan, som barnen går i. Hälsokunskapen och sexualupplysning faller således bort.

Jag anser att det är viktigt att ta upp ämnet om barn som kommer ensamma till landet och hur deras sexualitet har möjlighet att växa. Det är även viktigt att handledarna vet hur de kan diskutera dessa ämnen med barnen. Hur kan man få en dialog om ämnet och även ta i beaktandet kultur- och religiösa skillnader? Kommunikationen har en stor betydelse och då den egna

handledaren inte har ett gemensamt språk med barnet, är det viktigt att ta i beaktande hur man uttrycker sig, blir förstådd och förstår barnet.

För att problemområdet inte skall bli för stort, kommer jag att koncentrera mig på barn mellan 12 och 15 år, som kommit ensamma till landet. Problemformuleringen är handledarnas roll i sexualfostran och sexualupplysning. Tyngdpunkten ligger på sexualfostran hos ensamkommande asylsökande barns sexualitet och sexualfostran.

1.1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med mitt examensarbete är att ensamkommande barns sexualupplysning och sexualfostran skall tas i större beaktan. Eftersom mitt arbete är en litteraturstudie önskar jag att det kommer att fungera som en dörr till vidare forskning. Ämnet kunde då tas upp av större organisationer, med resurser till större undersökning och utveckling inom området. Jag anser också att det är viktigt att kunna hjälpa dessa barn som kommer till ett främmande land. De skall ha möjlighet att växa upp till individer likaså som vi andra och frågor inom sexualiteten får inte glömmas. I och med att vårt land tar emot relativt få flyktingar, kunde vi åtminstone säkra deras integrering och individualisering till vårt samhälle. Jag tror att med god integrering, skulle också fördomar mot invandrare och flyktingar minska i framtiden. I arbetet ingår en sexualfostringsplan för Sjundeå grupphem. Mina forskningsfrågor är:

Vad skall beaktas i sexualfostran med ensamkommande asylsökande barn?

Vad är handledarens roll som sexualfostrare?

1.2 Tidigare forskning

Det var svårt att hitta tidigare forskning, som skulle ha handlat precis om sexualfostran för asylsökande barn. Detta betyder att mitt arbete kommer definitivt att föra fram ny information. Tydligt är dock sexualitet och ensamkommande asylsökande barn, aktuel-

la ämnen för sig. När jag gjorde min sökning, hittade jag en pro gradu om sexualitet, ett examensarbete (socioonom YAMK) om ensamkommande asylsökande och en avhandling om material inom sexualfostran. Dessutom hittade jag flera examensarbeten inom det sociala området (socioonom YH), som handlade om asylsökande samt invandrare och sexualitet. Det fanns dock inget om precis ensamkommande asylsökande barns sexualitet, eller sexualfostran.

Jaana Suontausta från Tammerfors universitet, institutionen för socialpolitik och socialt arbetet (Tampereen yliopisto, sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos) har skrivit en pro gradu, om sexualfostran för barn. Hennes rubrik är; ”Sexualfostran i högstadiums hälsokunskaps läroböcker” (Seksuaalikasvatus yläkoulun terveystiedon oppikirjoissa) och den är skriven i april år 2006. Syftet med Suontaustas forskning var att utreda vilka teman inom sexualitet förekommer i läroböckerna och ifall vissa teman lyfts upp mer centralt än andra. Hälsokunskapen väcker en intressant process, som bygger upp en bild och faktabas om sexualitet. Intresseområdet sträcker sig även till vilken metod läroböckerna använder sig av t.ex. användningen av bilder. Forskningen är baserad på fem stycken läroböcker, från år 2004:s läroplan för högstadium (yläkoulu). Suontausta har fördjupat sig i materialet genom att läsa, reflektera och lägga upp tabeller. I läroböckerna förekom fyra teman mer än andra; sexuell utveckling, ansvar, preventivmedel och könssjukdomar. Böckerna hade gemensamt enbart sex olika teman; graviditet, samlag, könssjukdomar, pubertet, förälskelse och sällskapande. Suontausta hade betraktat materialet ur biologiska, psykiska, kulturella, sociala och etiska dimensioner. Böckerna hade däremot tyngdpunkten på den fysiska sexualitetens biologiska dimensioner. Sociala och etiska dimensionerna har behandlats minst. Sociala dimensionen syns i teman om sällskapande och etiska dimensionen kring värderingar, ansvar och sexuella rättigheter. Materialet var systematiskt analyserat och hade liknande resultat som skolbarnsundersökningen av WHO från år 1993 (WHO-koululaistutkimus).

Hanna Käkönen har skrivit ett examensarbete, våren år 2010, (Sosionomi YAMK) om; handledarens psykiska stöd för de som är bosatta i grupphem, stödjande av minderåriga asylsökande (Ohjaajan psyykkinen tuki ryhmäkodin asukkaille, alaikäisten turvapaikkahakijoiden tukeminen). Forskningens syfte var hurdana erfarenheter handledarna har

om psykiskt stöd i grupphem för ensamkommande minderåriga asylsökande. Dessutom ville Käkönen utreda vad psykiskt stöd innebär för grupphemens handledare. Forskningen var en kvalitativ undersökning med 18 deltagande handledare, från Esbo, Kontiolahti, Oravais, Uleåborg, Åbo och Ylöjärvi. Handledarna beskriver att barnen behöver psykiskt stöd i människorelationer, asylsökningssprocessen och i psykiska välbefinnandet. Handledarna ger psyksikt stöd i handledarskapet och det påverkar deras känslor och hanteringsförmåga i arbetet. Förhållandet mellan barnet och handledaren är kärnan i det psykiska stödet. Det mångprofessionella arbetsteamet och samarbetsparter bör hålla ett tätt och gott samarbete sinsemellan. För ett gott psykiskt stöd kunde skapas, skall även miljön på grupphemmet vara trygg. I examensarbetet förklarades asylsökningssprocessen och grupphemets funktion, psyksikt stöd samt handledarskap. Slutsatsen är dragen ur forskningsdeltagarnas erfarenheter och syn på barn och ungdomars psykiska stödjande. Dessa erfarenheter och synsätt har tolkats ur teoretisk bakgrund och egna erfarenheter. Forskningen var kvalitativ med ett praktiskt kunskapsintresse. I perspektiv, så som ett praktiskt kunskapsintresse, är kunskapen betydelsefull då konsekvenserna är användbara och nyttiga. Information analyseras ur en faktavinkel. Detta innebär att Käkönen, söker i sitt arbete saklig information ur verkliga situationer.

Raija Nummelin har skrivit en avhandling om; material för sexualfostran, huvudstadsregionens ungas syn och erfarenheter (Seksuaalikasvatusmateriaalit, pääkaupunkiseutu-laisten nuorten näkemyksiä ja kokemuksia). Den akademiska avhandlingen är från Tammerfors universitet, institutionen för hälsovetenskap år 2000 (Tampereen yliopisto, terveystieteen laitos, 2000). Syftet var att producera planering av sexualfostran och utvecklings service, genom att utreda 15-16 åringars syner och erfarenheter av sexualupplysningsbroschyrerna och användningen av dem i sexualfostran. Forskningsmaterialet har samlats in under vårterminen 1997 och enkäten innehöll två kontextuella öppna frågor. Informanterna var nionde klassister från sex högstadieskolor i huvudstadsregionen. Allt som allt var det 64 flickor och 70 pojkar som fungerade som respondenter. Uppdelningen av svaren, gjordes med systematisk analys och man framgick materialbaserat och efter kön. Informanterna ansåg att broschyrerna var viktiga och nödvändiga och var positiva i användningen av dem i sexualfostran. Däremot ansåg de att materialet som var till deras förfogande var bristfälligt och de förhöll sig kritiskt mot det. Responden-

terna önskade material som var både verbalt och med bilder förklarar. Dessutom önskade de att ihop med fakta borde det även finnas synsätt och erfarenheter, som speglar respondenternas tankar och erfarenheter.

Dessa tre arbeten, som jag läst, är alla gjorda i Finland och målgruppen är i samma ålder, så som i mitt examensarbete. Mitt arbete kommer att handla om vägledning inom sexualitet till ensamkommande asylsökande barn och arbetet kommer att vara till nytta i ett grupphem i Finland. På grund av detta, ville jag att tidigare forskningen, till detta arbete, skulle vara gjord i Finland. Det för att få en djupare inblick i hur långt vi kommit i frågor om sexualitet och asylsökande ensamkommande barn. Akademiska avhandlingen av Nummelin handlade om materialet i skolundervisningen. Jag ansåg att det också är viktigt att ta upp eftersom, materialet kan möjligen användas även i grupphem, eller anpassa materialet, till mångkulturella miljöer.

1.3 Centrala begrepp

Studiens centrala begrepp är; ensamkommande barn, asylsökande, handledare/ vägledare, sexualitet, sexualfostran och sexuella rättigheter samt konstruktivistisk vägledning. Dessa begrepp förklaras i teoridelen. Med barn menar jag under 18 åriga personer. Jag följer barnskyddslagens anseende om att till barn räknas de som inte fyllt 18 år och som ung person räknas 18-20 åriga (Barnskyddslagen 2007/417, 1 kap 6§).

2 METOD

Ordet metod kan mena många olika saker, beroende på sammanhanget. Metoden bygger upp arbetet och följer hela arbetsprocessen (Hartman 2003:40) och för att kunna genomföra undersökningen, måste man följa vissa steg under processen (Jacobsen

2007:12). Metoden ger således systematik till forskningen (Jacobsen 2007:12). Metoden beskriver även författarens förhållningssätt till materialet. I val av forskningsmaterial och hur det analyseras, använder man sig av kvantitativa eller kvalitativa forskningsmetoder. Dessa behöver inte vara varandras motsatser, utan man kan i en kvalitativstudie använda sig också av kvantitativa beräkningar, för att få ett mer tillförlitligt resultat (Hartman 2003:39–43). Själva undersökningen är metoden, som samlar in empiri. Det viktigaste är, att empirin är giltig och relevant, samt pålitlig och trovärdig. Därför skall man beskriva hur undersökningen är gjord, det vill säga vilka metoder man använt sig av (Jacobsen 2007:12–13).

2.1 Kvalitativ metod

I kvalitativa forskningar, studerar man samhället på ett annat sätt. Informationen man får är också annan och mycket mer specifik (Eriksson & Wiedersheim-Paul 2008:33). Öppenhet, förståelse och utforskan, är ord vilka beskriver kvalitativ metod bäst. Datat samlas in, så öppet som möjligt. Man har inga färdiga meningar eller förväntningar av respondenten. Det är meningen att situationen som studeras, skall återspegla verkligheten Detta kallas för ett induktivt förhållningssätt, där man styr informationen till en så liten grad, som möjligt (Jacobsen 2007:48–49, Eriksson & Wiedersheim-Paul 2008:33). Kvalitativa metoder är flexibla. I vilket skede som helst, kan man ändra på problemställningen, i och med att man får mer kunskap om ämnet. Det kan då också vara till en nytta att fundera över datasamlingsmetoden. Vanligtvis är det problemställningen, som styr metoden. Men i kvalitativa studier, är det inte lika strukturerat och även datainsamlingsmetoden går att ändra på i vilket skede som helst. Det viktiga är, att metoden är väl uttänkt och passar in i problemställningen (Jacobsen 2007:48–51, Eriksson & Wiedersheim-Paul 2008:33).

Det är först i analysdelen, där struktureringen sker. På detta sätt får man fram de undersökta egentliga åsikter och tankar. Observationen skall skapa teorin, så med andra ord blir empirin till en välgrundad teori. Då förhållningssättet är öppet och man låter bli

att styra informationen, så kan man tala om validitet. Studien blir således giltig. Tyvärr är ofta kvalitativa studier, så djupgående och specifika, att man knappast kan tala om reabilitet. De djupgående intervjuerna, vilket är den vanligaste datasamlingsmetoden i en kvalitativ studie, är resurs- och tidskrävande. Man intervjuar färre antal personer, vilket gör att man måste se kritiskt på reabiliteten. Även följande generaliseringsproblem kan uppkomma; Motsvarar denna grupps åsikter och tolkningar andra personers, i liknande situation? eller representerar de enbart sig själva och den specifika gruppen? (Jacobsen 2007:48–51, Eriksson & Wiedersheim-Paul 2008:33)

2.2 Litteraturstudie

En litteraturstudie som metod handlar om systematisering och analys av forskningsmaterial. Det skall vara teorirelevant vilket betyder att problemformuleringarna skall spegla sig till systematiseringen och analysen. För att det skall kunna speglas, måste materialet också vara anpassat till problemformuleringen. Arbetet bör ha en klar struktur och logiska slutsatser (Hartman 2003:41). Då man söker data till arbetet, skall det ha ett specifikt urval för att passa in. Här gäller det att kunna välja, strukturera och till slut sammanfatta det hela. I data man hittar belyser man de saker som handlar om sin specifika frågeställning. Detta måste dock ske så att man inte förvränger materialet. Belysningsdelen är det som skiljer litteraturstudier från litteraturreferat. Författaren har bidragit med att läsa texter i ett visst sammanhang och syfte för att få svar på sina frågeställningar (Hartman 49-50:2003). I all undersökning görs en allmän litteraturstudie, kallas även för litteraturöversikt, litteraturgenomgång eller forskningsöversikt. Den finns i början av alla forskning och dess mening är att ge en bakgrundsinformation till forskningen eller beskriva kunskapsläget. Studier man valt till denna bakgrund skall beskrivas och analysera, men det behöver inte göras systematiskt (Forsberg & Wengström 2003:25).

Jag har valt att följa en systematisk litteraturstudies steg, i detta examensarbete. I stort sätt är ordningen lika, som i andra metoder, men här är vikten på litteraturens vetenskaplighet och trovärdighet. Det krävs även att författaren skall kritiskt bedöma och värdera kvaliteten och således välja ingående litteraturen. Man börjar med att fundera över orsaker till varför studien görs, det vill säga; problemformuleringen. Efter detta formulerar man frågor, som går att besvaras. Frågeställningarna skall vara klart formulerade. När detta är gjort, så lägger man upp en plan för studien. Vilken jag presenterade på våren 2012 i planseminariet. Efter det, gäller det att lägga upp en sökstrategi och bestämma sökorden, med vilka man hittar all relevant data, som studien kräver. När man söker data bör man göra ett urval om vad som skall med, där kan kriterierna ändras beroende på problemformuleringen, men litteraturen skall identifieras och vara vetenskaplig, där svaga studier har uteslutits. Metoden och kriterierna samt sökningsprocessen skall vara tydligt beskrivna. Till slut analyseras och diskuteras resultatet och man har ännu en sammanställning och slutsats. Kostnaderna och riskerna skall också presenteras, inte enbart det som är författaren till nytta. (Forsberg & Wengström 2003:27, 31)

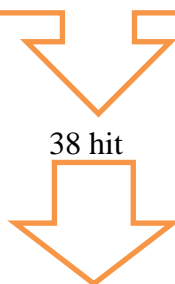
2.3 Datainsamling

Så som Eriksson och Wiedersheim-Paul beskriver, är det meningen att beskriva datainsamlingen, för att läsaren kan bättre tolka kvaliteten av studien. Desto ovanligare metoder man använt sig av, ju bättre skall de vara beskrivna. I en kvalitativ studie, som denna, får man ha ett öppet förhållningssätt till datainsamlingen (Eriksson & Wiedersheim-Paul 2008:31,33). I min litteraturstudie är artiklar inom temat, data. Jag började med att söka osystematiskt litteratur om ämnet. Jag använde mig då av Google Scholar och Academic Search Elite. Då ville jag ha information om ämnet och vad som nyligen skrivits om det. Sökorden varierade mellan ”asylum-seeking child”, ”counselling” och ”sex* educat*”. Stjärnorna märks, för att böjningen av orden kan variera. Denna datainsamling skedde mellan hösten år 2011 och under våren år 2012. Vissa av de vetenskapliga artiklarna använde jag mig av, i min studie, medan vissa användes i forskningen om tidigare studier. Data sökte jag från olika databaser som t.ex.

ARTO och Arken, men ur dessa hittades inga relevanta artiklar. Jag gick vidare i min sökning och hittade mycket träffar på Academic Search Elite (EBSCO), CINAHL (EBSCO) och ABI/inform (ProQuest). Dessa tre databaser är alltså de som jag huvudsakligen använt mig av, då jag sökt efter data. Artiklar, som handlade om handledares roll som sexualfostrare till ensamkommande asylsökande barn, hittade jag inte. Därför bestämde jag mig för att dela upp sökningen i två delar. Ena sökningens syfte var att ta reda på behovet av sexualfostran för ensamkommande asylsökande barn. Andra delens syfte var att ta reda på handledarnas och socialarbetarnas arbetssätt och yrkesroll, i arbete med ensamkommande asylsökande barn. Sökorden som användes i den första sökningen var; “asylum seeker/refugee”, “sex/sexual”, “knowledge/education”, “teenager/adolescence/ young” och “health/behaviour”. Andra sökningens sökord var; “unaccompanied/ separated”, “asylum seek/refugee”, “social work”.

Databasen CINAHAL /EBSCO)

	refugee* or	asylum seek*	in AB
AND	sex or	sexual*	in AB

”I had to cry”: exploring sexual health with young separated asylum seekers in East London

Narratives of sexual health risk and protection amongst young people from refugee backgrounds in Melbourne, Australia

Figur 1. Exempel på en datasökning

2.4 Urval

I en litteraturstudie görs det ett urval av dokument. Lika som i en källstudie, är dokumenten något, som någon annan forskat i. Det gäller att under urvalet av data, spegla fynden till syftet och problemställningen. Således blir urvalet det som mest representerar det man vill studera i. För att få trovärdigt och användbart data, bör man kvalitetsbestämman det man hittat. Det går inte att undersöka all data man hittat, trots att det hör till systematiska litteraturstudiers kriterier. Därför bör man vara extra noggrann i urvalet. (Jacobsen 2007: 120,126)

Under min datainsamling, märkte jag att det inte fanns specifikt material om ämnet. Detta gjorde att jag delade upp sökningen i ensamkommande asylsökande barns behov av sexualfostran och i handledarnas roll i arbetet med ensamkommande asylsökande barn. Jag krävde att alla artiklar innehöll någonting om sexualitet och frågor kring det. Vissa av artiklarna var helt fokuserade på det, medan i andra, bara nämndes det kort. Jag ville ha färskt material, alla artiklar är publicerade under 2000-talet. Äldsta artikeln, som jag använde mig av, var från år 2004 och den nyaste från år 2010. Dessa var huvudsakligen tillgängliga i fulltext, men en del artiklar sökte jag senare upp via Helsingfors universitet. Alla artiklar är vetenskapliga och passar in i problemformuleringen. Tre av mina tio artiklar handlar inte om flyktningbarn, utan om barn i Afrika. Dessa tre artiklar tog jag med, eftersom de är inne på ämnet sexualitet och ger en inblick i hur icke västerländsk kultur, ser på frågor om sexualitet. Artiklarna berättar även hur professionella arbetar kring sexualitet. Länderna som tas upp är Nigeria, Syd Afrika, Kenya och Zimbabwe. Från dessa länder kommer det inte flyktingar till Finland, men jag ansåg att de kunde lyfta upp kulturskillnader, som vi annars kan ha svårt att förstå. Hur till exempel fattigdom och social exklusion inverkar på sexualiteten. Flyktingar, som kommer till Finland är ofta muslimer. Jag ansåg inte att det var nödvändigt att artiklarna handlade om någon viss etnisk eller religiös grupp. Sexualfostran för ensamkommande asylsökande barn på ett grupphem, måste vara solidariskt och passa i alla kulturer.

2.5 Innehållsanalys

Då man bearbetar och analyserar en litteraturstudie via en innehållsanalys, skall alla artiklar beskrivas i detalj. Här skall det komma fram författaren, titeln, publicerings år och bevisvärdet, artiklarnas pålitlighet. Det skall märkas att man ser på data utifrån syftet och frågeställningarna, men man skall vara försiktig att inte förvränga data (Forsberg & Wengström 2003:59,161). När litteraturen är tydligt beskriven, är det lättare att hitta mönster och uppkommande teman i litteraturen. Dessa specifika fenomen skall sedan beskrivas och kvantifieras, efter att ha klassificerats. Eftersom man analyserar genom sitt syfte och frågeställningarna, kan man i gruppera resultatet, så att frågeställningarna fungerar som rubriker (Forsberg & Wengström 2003:146–147, 159).

3 TEORETISKREFERENSRAM

I detta avsnitt presenterar jag min teoretiska referensram, som är byggstenarna till mitt arbete. Första teorin som jag lyfter fram är fakta om ensamkommande asylsökande barn. Här kommer även fram vilka faktorer, som skall tas i beaktande och vad är problematiken, då man fungerar som handledare för denna grupp. Som näst, kommer jag att gå in på teorin om sexualofstran och vad allt det innehåller. För att förkorta stycket och göra det mer relevant, har jag fokuserat mig på åldersgruppen 12-15 år. Som tredje teoridel har jag valt att lyfta fram R. Vance Peavys teori om konstruktivistisk vägledning. Strukturen på hela avsnittet, är att först presentera målgruppen, som arbetet handlar om. Sedan berätta om vad, dessa ungdomar behöver information om och till sist beskriva metoden, hur ge denna kunskap åt målgruppen.

3.1 Ensamkommande asylsökande barn

Barn som separerats av sina föräldrar eller annan vårdnadshavare av någon orsak och lever i ett annat land, än sitt hemland, kallas för ensamkommande barn. Alla under 18 år är barn, enligt barnens rättighetskontrakt och Finlands lagstiftning. De kan vara helt ensamma, eller bo hos vårdnad av släkting. Barn utan skydd av sin familj, kan söka asyl på grund av kränkning av mänskliga rättigheter eller hemlandets vapenliga konflikter. Alla dessa barn är berättigade till internationellt skydd enligt flera internationella och områdliga dokument. Skyddet berör även andra än asylsökande- och flyktingbarn (Smith 2001:9–12, Mikkonen 2002:12). Skydd sökande barn utan vårdare, får inte stoppas vid inträde till landet, alla har rätt att söka asyl i Finland och polisen eller gränsövervakningen får inte göra beslut över avvisning. Det är endast utlänningsverket, som gör beslut angående avvisning. Gränsmyndigheterna eller polisen får inte ta barn i privatintervjuer, utan det sköts av en person med skolning till att intervjua barn. Barnet har rätt att bli hört och har möjlighet att använda sig av rättsbiträde eller företrädare (kallas i Sverige även god man). Ankomsten till landet får inte användas som orsak till bevaring (Mikkonen 2002:13 SCEP 2004:10)

Placering skall ske så snabbt som möjligt efter ankomsten till landet. Oftast placeras barnen utan vårdnadshavare, i grupphem eller familjegrupphem ifall de inte har möjlighet att bo hos sina släktingar. Till en början, var grupphemmen menade endast för kortvariga perioder, men i och med processens längd, har de blivit långvariga boenden. Enligt rekommendationerna, skall syskon placeras på samma ställe. Barnen bor i grupphemmen tills de fått uppehållstillstånd, sedan flyttar de till familjegrupphem. Det finns även kombinerade hem, så att barnen inte behöver flytta efter att de fått uppehållstillstånd. På detta sätt undviks onödigt byte av skola, kompisar och boendemiljö. Grupphemmen och familjegrupphemmen ansvarar för barnens vård och ser till att de får tjänster och service enligt behov, fritidsaktiviteter samt får passande skolundervisning. De är dock inte barnskyddsanstalter trots att verksamheten liknar på barnhem (Mikkonen 2002:37–38, SCEP 2004:20). Barnen har rätt att gå lagstadga grundutbildning, liksom

andra barn i landet. I Finland har alla permanent boende, under 16-åringar läroplikt. Detta gäller även asylsökande. Det skall ordnas stödundervisning i mottagande landets språk, medan barnets egen kultur skall stödas. De borde även få undervisning i sitt eget modersmål (Mikkonen 2002:43, SCEP 2004:22). Grupphemmen ansvarar för skolgången, liksom för hälsovården. Asylsökande barn borde ha lika rätt till hälsovård, som barn med medborgerskap. I Finland hör asylsökande inte till någon kommun, de får sjukvård endast i nödsituationer och i akutfall. Barn och mödrar får oftast nästan lika bra sjukvård, som de finska medborgarna, trots att lagen inte står bakom det. Grupphemmet står för kostnaderna av sjukvården, samt arrangerar hälsoundersökning, då barnet kommer till grupphemmet. Undersökningen är frivillig och innehåller en intervju och eventuellt prover (Mikkonen 2002:42, SCEP 2004:21). Asylsökande barn har rätt till skolgång och hälsovårdstjänster, därmed även rätt till sexualfostran.

3.2 Sexualfostran

Alla vuxna som tar del i barnets uppväxt, har också ett ansvar som sexualfostrare. Vare sig det är vuxna i daghem, skola, mormor, granne eller förälder. Dessa vuxna visar modeller och förhållningar till kvinnlighet, manlighet och till olikheter, samt njutning, kyla och värme. Sexualiteten är en del av människan och sexualfostran en del av uppfostran. Sexualfostran förverkligas således i allt mänskligt och i alla modeller av människorelationer. Det spelar ingen roll för barnet, på vems ansvar det är att ge kunskap inom sexualitet. Huvudsaken är att sexualkunskapen ges på ett positivt sätt, det är sakligt och på barnets nivå. Information fås från hemmet, skolan, kompisar, vuxna, social- och hälsovården, porr och ungdomstidningar, ibland omedvetet och även utan barnets vilja. När barnets intresse för sexualitet växer, ställer det frågor, oberoende vem frågan är riktad mot. Föräldrarna stöter på dessa frågor i vardagen till exempel i bastun, på stranden eller inspirerade av djurvärlden. Det viktigaste är att ta i beaktande barnets förståelsenivå och berätta om saker med ett positivt förhållningssätt. Man skall inte berätta allt, eftersom det kan förvirra barnet. Negativt eller nertystande svar kan tysta ner barnet för en längre tid. Trots att barnet inte frågar, har vuxna fostringsansvaret. En

pålitlig vuxen borde alltså vara tillgänglig för barnet och dela rätt och hälsosam information (R. Cacciatore 2007:41–43).

Som en del av mitt arbete, har jag gjort en sexualfostringsplan (bilaga 2) för Sjundea grupphem. I planen har jag använt mig av Sexualfostrans standarder i Europa (2010), som stödpelare. Direktiven är delade i åtta kategorier, som jag till näst, beskriver och förklarar kort. Kategorierna handlar om kunskapen, som barn mellan 12 och 15 år skall få, inom sexualfostran.

Människokroppen och människans utveckling är föränderlig så som sexualiteten. Då kroppen utvecklas i puberteten, påverkar det människan i alla sexualitetens dimensioner; biologiska, fysiska eller anatomiska, mentala, etiska, psykiska, kognitiva, kulturella och sociala. Vår sexualitet är således bunden till kroppen. Medvetenheten om sig själv och sin kropp föds av komplicerade samspel med andra människor. Självbilden, självkänslan och identiteten byggs både inifrån och utifrån, långt beroende av kroppsliga faktorer. För detta skapande jämför människan sig med andra i samma gemenskap, som har samma normer och till andra människor i sin omgivning (Ruuhilahti & Bildjuskina 2001:38–41). Stereotypens kropp visar sig som smal, frisk, funktionell, vacker, snygg och för det mesta ljushyad (Bildjuskina & Ruuhilahti 2008:45). Unga skall få information om kroppsliga förändringar och hur det påverkar alla dimensioner och sinnesstämningar. Till kännedom av förändringarna hör också kvinnlig och manlig omskärning, mödomshinna och reparation av den, ätstörningar, piercingar och tatueringar. Även de naturliga, fysiska förändringarna bör komma till kännedom, så som menstruationscykeln, de sekundära sexuella kännetecknen, deras funktion hos män och kvinnor och känslorna kring detta (BZgA 2010:48).

Pubertetens kroppsliga förändringar påverkar barnet socialt, emotionellt och psykiskt. Med detta följer känslomässiga reaktioner, som är oundvikliga. Allt utvecklas i puberteten också hjärnan och i denna ålder är det känselområdets tur att utvecklas. Flickornas kraftigaste känslostormar sker vanligen i åldern 11-14 och pojkarnas 12-15. De är nyttiga och inte speciellt kraftiga hos alla (Cacciatore 2007:167).

Könshormonernas ökning påverkar också känslor och stridigheterna mellan att vara barn eller vuxen, orsakar förvirring hos barnet. Kroppen blir mer vuxen, men ibland vill man bli behandlad som barn och ibland som vuxen (Harris & Emberley 2011:47). I denna ålder stöter man ofta på sin första kärlek och besvikenheten då kärleken tar slut. Dessa förhållanden har äkta **känslor** och barnet kan uppleva förlusten av den andra, som en oöverkomlig sak. Stora överraskningen över förlusten och besvikenheten, kan leda till desperata försök, som görs under hjärtesorg (Cacciatore 2007:170).

I förpuberteten söker människan efter sin egen plats i världen och man börjar utveckla sig till en självständig individ. Då behöver barnen kännedom inom familjeplanering, karriärplanering och i beslutfattande. De skall kunna känna igen graviditetens tecken och symptom, veta varifrån de kan skaffa sig preventivmedel och vilka alternativa preventivmedel som finns. Beslut av att uppleva sexuella erfarenheter, eller att låta bli, skall barnet själv göra. Man behöver dock få stöd, hjälp och information inom detta. Kunskap inom hur föräldraskap påverkar den unga, ur en fostringssynvinkel, om familje- och karriärplanering och beslutfattande, vård vid icke önskad graviditet och allmänt om **fertilitet och reproduktion**, är nödvändig (BzGA 2010:48).

Sexualitet finns hos varje individ och utvecklas konstant. Den är bunden till kultur, boende miljö och till livets alla förändringar. Bara en själv kan definiera sin egen sexualitet (Bildjuskin & Ruuhilahti 2010:13). Bildjuskin och Ruuhilahti beskriver sexualiteten som en potential hos varje människa. I något skede under sitt liv blir man medveten om sin potential. Innan det kan sexualiteten ligga i det omedvetna (Bildjuskin & Ruuhilahti 2010:137). Man skall kunna bedöma sig själv gentemot andra människor, allmänna normer och egen självuppfattning i den gemenskap man är medlem i. Då hittar man sig själv, sin kroppslighet och sexualitet (Bildjuskin & Ruuhilahti 2010:36). Beroende på de kulturella och sociala regler, man lever i, regleras visandet av könet och sexualiteten. Människans kroppspråk berättar mycket, till exempel en blick, kan säga vad den andre tänker och känner. Även ställningar, gester, miner och sättet man rör sig, ger oss kulturbunden information. **Människorelationer och livsstilar** är alltså kulturbundna, så som sexualiteten (Bildjuskin & Ruuhilahti 2010:36,38). Människor har som vana att normalisera och behovet att normalisera människans sexualitet och/eller

kön till något specifikt, kommer från våra sociala normer och samhället. Redan i tidiga barndomen får man impulser av denna normalisering; hemifrån, från fostringsinstitutioner, media och hälsovårdens tjänster. Normalisering kan orsaka ångest och moraliska problem i människans liv (Bildjuskin & Ruuhilahti 2010:38). Heteronormativitet betyder att alla människor är antingen män eller kvinnor och heterosexuella, dvs. drar sig sexuellt till det motsatta könet. Könen delas upp i två och för med sig könsroller. Av pojkar och män förväntas ett specifikt beteende och av kvinnor, flickor ett olikt. Ramarna läggs också upp, om vad som är tillåtet och passande beteende hos de olika könen (Bildjuskin & Ruuhilahti 2010:39–40). Vem är det som säger, vad som är kvinnligt och vad är manligt? Det bildas besvärliga situationer och paradoxer, ifall man tänker att könen är sina motsatser, barnet kan vara ömt, aktivt eller attackerande oberoende könet. Sexualfostrans uppgift är att öka toleransen och etiska samt moraliska diskussioner hör till lärandet, så att alla kan vara närvarande med sin egen identitet, jag blid och läggning (Bildjuskin & Ruuhilahti 2008:67–68). Barnet behöver således kunskap inom **sociala och kulturella faktorer som definierar sexualiteten** (BZgA 2010:50).

För att skydda sin sexualitet, har alla **sexuella rättigheter**. RFSU (Riksförbundet för sexuell upplysning) har skrivit en lista på elva reproduktiva rättigheter inom sexualitet. Kvinnornas rättigheter är den första, som tas upp och den är kopplad till FN:s kvinnokonvention (1981). Till näst tar de upp, att sexuella rättigheter måste gälla alla. Det vill säga att alla har rätt till sin egen kropp och sexualitet, oberoende levnadsförhållanden, ålder, funktionsnedsättning, kön eller sexuell läggning. Unga skall ha rätt till sexualupplysning. Denna punkt är starkt kopplad med barnkonventionen. Allas rätt till rådgivning och vård och Hiv-positivas rätt till integritet tas upp som fjärde och femte punkt i listan. Rätten till liv betyder även rätten att skydda sig och som sjätte punkt tar RFSU upp, rätten till preventivmedel och kondomer. Rätten att gifta sig med vem man vill är tydligt bunden till FN:s universella deklaration om de mänskliga rättigheterna. Rätten att gifta sig skall även gälla homo- och bisexuella. Könstympling är kulturellt och religions bundet och det har varit svårt att få rättigheten till undgående av könstympling igenom. Flera länder ansåg att länders seder, bruk och religion går före mänskliga rättigheter. Därmed är paragrafen (handlingsplanen i Pekingkonferensen

§ 9) om att ingens mänskliga rättigheter kan åsidosättas på grund av något lands traditionella sedvänjor. Hedersrelaterat våld är knippat med kultur, om en flicka bryter mot normer eller seder, kan männen i släkten utöva våld mot flickan. Till skillnad från annat våld mot kvinnor, hänvisar förövaren till kulturen. Rätten att slippa hedersrelaterat våld gäller även för HBT-personer (homo-, bi-, transsexuella). Liksom man har rätt till ett säkert liv har man även rätten att slippa våld i nära relationer, detta är RFSU:s elfte punkt i sexuella rättigheter (A. Knöfel Magnusson 2007:2–29). Alla skall ha möjlighet till passande information och få rätta svar till sina frågor. Åldersrelaterade lekar och privathet till dem skall vara möjligt och rättigheterna för med sig även skydd mot sexuellt utnyttjande och kränkningar mot sin sexualitet. Man har även rättighet att vara egendomlig, individuell, annorlunda än andra, eller inte uppfylla alla förhoppningar och drömmar som föräldrarna har, samt få uppskattning av sitt egna kön. I och med detta skall man ha möjlighet till människorelationer som är pålitliga och bestående (Cacciatore 2007:321). Man lever med sin sexualitet hela livet, såra inte den på grund av andras behov, sexualitet är värdefullt (Brandt, Korteniemi, Cacciatore & Huovinen 2004:28).

När är man redo för sex och samlag? Sex om samlag med en annan, skall vara en överenskommelse där båda vill. Man skall vara redo att möta kraven för sin egen del och mogen nog att ta ansvar över konsekvenserna. Att vara redo, är delvis psykiskt men också fysiskt, speciellt hos kvinnor. Förändringar i kroppen och vaginan sker i tonåren och det kan begränsa sexet. Samlag för tidigt kan orsaka cancer i livmodershalsen eller inflammationer (Biljudskin & Ruuhilahti 2008:167–169).

3.3 Konstruktivistisk vägledning

Konstruktivistisk vägledning är en slags metod i problemlösning. Vägledarens uppgift är, att tillsammans med vägledningssökanden lösa problem, genom att uppmuntra till kreativitet, intelligens, respekt och uppfinningsrikedom. Det viktigaste redskapet är

språket, och med hjälp av det, skall vägledaren och vägledningssökaren kartlägga framtidsmål (Peavy 2000:61,39).

3.3.1 Vägledning

Jag använder mig av ord, som vägledning, vägledare, vägledningssökande och hjälpsökande. Vägledning och konsultering är i detta fall samma sak, och Peavy själv använder sig av engelska ordet "counselling". Jag valde att använda mig av ordet vägledning, eftersom i den svenska översättningen av Peavys bok (2000), används vägledning och vägledare. Vägledningssökande och hjälpsökande är samma sak och används också i översättningen. Hjälpsökande kommer ur ordet "helpseeker", som Peavy använder sig av. Eftersom hjälpsökande och vägledningssökande inte har någon sjukdom eller skall inte botas, används inte orden patient eller klient.

Det finns flera olika vägledningmetoder, var av ingen har blivit bevisad att vara mer användbar än en annan (Peavy 1998:20). Hjälpsökanden skall inte anpassa sig till metoden, metoden skall väljas på basen av personen. På detta sätt står hjälpsökanden i fokus och metoderna som används för att nå målen, skall vara individuellt valda (Woolfe 1997:10). Metodvalet är alltså inte en självklarhet och måste prövas fram. Risken i att hålla sig till en och samma specifika metod, är att behovet hos vägledningssökanden inte svaras (Peavy 2000:11–12). Det anses att "jaget" av vägledaren har en lika stor betydelse, som själva metoden (Peavy 1998:20). De flesta metoder har också en hel del gemensamt, här är fem gemensamma faktorer, som de flesta metoderna innehåller:

1. Basen för vägledningen är en atmosfär med tillit, omsorg och förhoppning.
2. Informationen skall uttryckas på ett förståeligt sätt och vara relevant samt exakt.
3. Vägledningssökaren skall få hjälp i att se sin situation och kunna visualisera sina mål och framtidsplaner.
4. Lyfta fram det personliga potentialen i vägledningssökanden, så att hon själv också kan se det.

5. Via valmöjligheter och planer skall vägledningssökanden få hjälp att genomföra en handlingsplan. För att nå sina mål behövs det även hjälp och stöd att komma över hindren, på vägen. (Peavy 2000:11-12)

Vägledningens syfte är att hjälpa varandra och är i och med det en reflexiv social verksamhet. Som problemlösningsmetod är det praktiskt och individcentrerat. Den speciella sociala verksamheten står i grund för vägledning. Dit hör personliga förhandlingar, problemlösning, dialog, personlig planering, samt utveckling och konstruktion av projekt. För att få det till en social verksamhet, läggs vägledningen i ett samhälleligt perspektiv. Det läggs alltså en mindre tyngd på enskilda individens tankar och genom social praxis är fokuset på, vad som sker människor emellan. (Peavy 2000:13–14)

Vägledaren fokuserar sig på vägledningssökandes möjligheter. Hela vägledningen skall vara en trygghetsskapande aktivitet, som väcker hopp, stöder, skapar klarhet och initierar handling. Via vägledningen upptäcker man var hjälpande nätverk finns. Vägledaren skall således ge exakt information och korrekta, lättfattliga upplysningar om de olika möjligheterna. För att nå en god kvalitet i vägledningssamtalen, skall även informationen vara nyttig, användbar och värdefull för vägledningssökaren. (Peavy 2000:14–16). Förhållandet mellan vägledaren och vägledningssökanden, är en allians som syftar till att lösa konkreta problem i människans liv. Detta unika förhållande skall vara jämlikt. Det vill säga att vägledaren inte skall visa sig vara expert, utan bli lärd av vägledningssökanden, för att kunna hjälpa kartläggningen av problemet. Vägledningssökanden berättar om sin vardag. Av dessa berättelser konstruerar man en lösning och analyserar hindren. Problem och problemområdet avgränsas, konstrueras och dekonstrueras. Det finns inga färdiga lösningar, berättelserna skall flätas samman och sökas efter den djupare innebörden (Peavy 2000:17–18). Vägledning handlar inte om att bli frisk eller botad. Problemen är praktiska, som till exempel arbetslivsrelaterade problem. Under hela vägledningsprocessen bygger man upp eller förbättrar människorelationer och stöder till den sociala vardagen. Människor skall bli hjälpta i utvärdering, att kunna acceptera och förändra olika sidor hos sig själva, sitt förhållande till andra och de ramar som omger deras liv. De skall även få hjälp att skaffa interna kriterier för urval, beslutfattande, bedömning och analys. Detta skall leda till hopp, stöd, egna upptäckter och klara handlingsplaner (Peavy 2000:19–20).

3.3.2 Konstruktivistiskt tankesätt

För sociologer, är konstruktivistiskt tänkande, ett nytt sätt att förstå undersöknings objektet, och det sker ur ett socioekologiskt perspektiv. Den italienska filosofen Giambattista Vico hade tankar om konstruktivism redan år 1725, cirka två århundraden innan Piaget. I slutet av 1990 och 2000 talet har det utvecklats mer publikationer om konstruktivistiska former av hjälpande. (Peavy 1998:9, 36, 38)

Allt vad vi vet, ser vi ur ett visst perspektiv, alltså är vårt vetande perspektivstyrt. Detta bygger upp ramarna föra analys. Beroende på ur hurudant perspektiv vi ser på saker kan man tolka saker på olika sätt. På detta sätt finns det heller inte en sann objektiv verklighet. Ur ett konstruktivistiskt perspektiv är det viktigt att skaffa sig rätt kriterier, för att se skillnad mellan bra och dåliga verkligheter, eller bra och dåliga metoder. Med detta menas att man inte färdigt kan säga vad som är den bästa metoden till att göra något eller nå sitt mål. Alla metoder är rätta metoder, men vissa är mer användbara än andra, beroende på situationen. Således fungerar också vår syn på verkligheten. Om man tittar på det med andra par glasögon, kan man se andra saker mer tydligt än tidigare. Enkelt sagt; tyngdpunkten i konstruktivistiskt tankesätt ligger på beskrivning, inte förklaring och skall vara lika inspirerande som användbart. (Peavy 2000:21, 37-38)

3.3.3 Principer för konstruktivistisk vägledning

Människan lever i en social värld, med levnadsregler, som innehåller värderingar och normer. Genom interaktion, kommunikation och ömsesidiga förhållningssätt, mellan människor, bildas (konstrueras) dessa levnadsregler. Det är de mänskliga förhandlingarna som således bygger upp samhällets normer och värden. Konstruktivistiska vägledare ser att språket är det viktigaste redskapet för att skapa mening, medan basen för vägledaren är människans aktuella upplevelser om livet.

Under vägledningsprocessen är ”jaget”, ett centralt begrepp. Då jaget förstärks eller konstrueras, leder det till ”self-empowerment”. Människan uttalar sig utifrån ett specifikt perspektiv, i ett visst sammanhang. Situationen förändras, så som människan med den. Personen i fråga handlar alltid i en kontext som utgörs av andra människor och av den omgivande miljön. Konstruktivistisk vägledning är kulturcentrerat. Peavy menar med kultur, en modell hur man skall leva. Det betyder att vägledningen koncentrerar sig på att hjälpa medlemmar av en viss kultur, att lära sig hantera övergången till en annan kultur. Vi lever i ett postmodernt samhälle, där förändringar sker både samhälleligt och individuellt. Vägledare behövs, då situationer förändras och människor står inför nya val eller beslut. Det är inget nytt med att samhället förändras, men i det postmoderna samhället är det farten, som människor har att anpassa sig till. (Peavy 2000:38–40,43-45, 47, 61)

I praktiken sker konstruktivistisk vägledning på ett accepterande och respekterande förhållningssätt. Vägledaren skall kunna sätta sig i en annans situation eller så kallat levnadsrum. Kurt Lewis har kommit på ”levnadsrum” och med det menar man den situationen, miljön och människor, som just då är i en persons liv. Vägledaren kan förbereda sig med att redan från första början acceptera att vägledningssökanden och han själv kan vara mycket olika till sin personlighet och attityder. Man skall se till att mötesplatsen är lugn och med en vänlig atmosfär utan störande objekt. Alla fördomar skall stängas ut och ha tankarna kring sin egen psykiska beredskap i stället. Mötet mellan två olika kulturer kan bli bekvämare ifall vägledaren är medveten om den andres kulturnormer. Man kan i förväg ta reda på hur den andra hälsar, hur tilltala och hur formell man bör eller inte bör vara. Detta kan minska risken i kulturkrockar (Peavy 2000:68–69, 72-74).

Liksom man skall ta i beaktande vägledningssökandens kultur, så har sexualiteten även betydelse. Alla personer har en egen sexualitet och sexuella läggningar. På många sätt är det meningslöst att sätta namn på andras sexuella inriktningar. Däremot är det viktigt att kunna symbolisera och identifiera problem, vilket kan vara lättare då man har namn för saker. Termer som lesbisk, bisexuell och homosexuell, kan då hjälpa i lösning av problematiken, men sexualiteten är ett mycket bredare område och personerna faller

oftast någonstans där emellan (Hitchings 1997:303). Personen är i fokus, inte problemet. Det är viktigt att således koncentrera sig på att lära sig om vägledningssökanden, hans liv och tankar, innan man går in i problemet. Låt dock personen tala om det han vill tala om, vissa tar sig rakt på sak, medan andra, gärna vill ge lite bakgrundsinformation först. Medan vägledningssökande berättar sin historia, skall vägledaren hitta beröringspunkter. Man kan instämma med att ”det där har jag också varit med om”. Det ger ett intryck av intresse, då man låter vägledningssökande lära något till dig. (Peavy 2000:68–69, 72-74)

Kommunicera med variation och anpassa språket och vokabuläret enligt den hjälpsökande. Allt för komplicerat språk får dig att verka mer viktig av dig. Ni skall turas om att ha ordet, så att det blir en ömsesidig kommunikation, dialog. Som vägledare krävs det tålamod och kunskap i att lyssna, samt tåla. Med lyssna menas att den andre upplever att han blivit hörd och förstådd. Ifall vägledningssökanden har svårt att uttrycka sig, kan vägledaren hjälpa honom vid behov. Vägledaren är i en roll där han blir lärd av vägledningssökanden, som berättar om sig, sitt livsrum, bekymmer och behov. När historien är berättad, skall den kartläggas på papper. Under kartläggningen identifieras avgörande livsupplevelser och man genomför en explicitering. Detta betyder att man skiljer ut det som man iakttar för noggrannare analys. Man skall alltså iaktta och lyssna. Vägledaren utgår alltid ifrån att personen talar sanning. Bästa sättet att få reda på om den andras liv, är att fråga. Berättelsen skall tolkas och analyseras, inte som en sanning, men som den andres medvetenhet om sitt liv, eller sin mening med livet. Alltid då man berättar en historia, kan man finna ny mening, inspiration till nya handlingar, se ur ett nytt perspektiv och få nya analysredskap, framställa fler och bättre produkter och använda våra kroppar på bättre sätt. Därför berättas historierna om och om igen under vägledningsprocessen (Peavy 2000:74, 87,89,98). Historierna är berättelserna, som man berättar under vägledningen. Detta är en av de viktigaste redskapen i konstruktivistisk vägledning. Vägledningssökande ändrar ständigt på sitt liv, så historien ändras och ses ur olika perspektiv. Vägledaren koncentrerar sig på val, ansvar, värderingar, uppfattningar, kunskaper och självinsikt i historierna. Problemet är oftast i ett större sammanhang eller i relationer. Vägledningssökanden är ofta utanför eller begränsade från samhällslivet, eller delar av det (Peavy 2000:98–99).

Det finns olika metoder för vägledare att följa. Där de viktigaste punkterna ligger på empati, konstruktion av personliga projekt, beslutsprocess och planering. Inställningen hos vägledaren skall uppmuntra till en bättre förståelse av "jaget". Här skall det absolut inte bedömas, utan ge möjligheter till självanalys kring saken, vad är för- och nackdelarna? Vänskapsband kan snabbt bildas vid självanalysfasen, mellan vägledningssökanden och vägledaren. Detta är en positiv sak och vägledningssökanden får en känsla av att han inte är ensam om saken, och att någon förstår situationen och strävar tillsammans efter samma mål. Vägledaren skall uppmuntra, men vara försiktig att inte tvinga till saker, som vägledningssökanden inte är kapabel till. Man skall inte heller övertyga om att han är någonting annat än vad han är, och acceptera att det är så. För att kunna fortsätta med sitt liv, måste man kunna acceptera sig själv och det har en stor effekt, då vägledaren visar sitt accepterande. (Peavy 2000: 99-101)

4 PRESENTATION AV VALDA ARTIKLAR

I detta kapitel presenterar jag kortfattat de artiklar jag valt ut. Allt som allt, är det 10 artiklar, som jag har numrerat. Via numreringen är det lättare att följa med i resultatet, vilka artiklar har tytt på olika fenomen. Även i litteraturöversiktstabellen (bilaga 1) följa samma numrering.

1. "Sex education in multicultural Norway"

Undersökningen koncentrerade sig på Norges största gymnasium, Sogn Videregående. Tiffany Bartzs syfte var att diskutera multikulturalismen i Norge och hur den påverkat sexualundervisningen i gymnasiet, Sogn Videregående. Sexualundervisningen börjar i Norge, då barnen börjar skolan, alltså i sju års ålder. Liksom undervisningen i Amerika, syftar man i Norge på att minska skadeverkningar med sex, liksom oönskad graviditet och sexuellt överförbara sjukdomar. Trots samma mål, har USA och Norge nästan motsatta tillvägagångssätt i undervisningen. USA har en "sex är dåligt" sätt medan

Norges undervisning är mer ärlig och "rak på sak". I undersökningen kom det även fram muslimers skam och rädsla över att bli fast, av sina familjemedlemmar, att köpa preventivmedel eller av att vara på mottagning, av tjänster inom sexualvård. Därför var Depo Provera injektioner populärt preventivmedel. I Sogn Videregående försökte man nå multikulturella studeranden genom att ha broschyrer på swahili, arabiska och engelska, i hälsovårdarens väntrum. Broschyerna handlade om multikulturella problem och promotion av nya organisationer, som har grundats för multikulturella ungdomar.

2. "Sexual and reproductive health services for Young People in Kenya and Zambia, Providers' attitudes and young people's needs and experiences"

Syftet med undersökningen var att beskriva unga personers behov och erfarenheter av sexualtjänster och reproduktiva hälsotjänster, samt att beskriva vårdgivares attityder gentemot de ungas behov. Studien gjordes i Kenya och Zambia och var en tvärsnittstudie med sammanlagt 1662 respondenter. Resultatet visade att; sjukskötarna och barnmorskorna godkände inte föräktenskapligt sex, masturbering, preventivmedel eller abort, samtidigt som de var beredda på att erbjuda sexuellt aktiva ungdomar preventivmedel. Sjukskötare och barnmorskor med fortbildning hade en tendens att vara mer ungdomsvänliga. Ungdomars sexual- och reproduktiva hälsa är sårbart. Unga klienters erfarenheter av vården var överlag goda. Föräldrarna godkände inte sexualtjänster eller reproduktiva hälsotjänster för ungdomar.

3. "'I had to cry': exploring sexual health with young separated asylum seekers in East London"

Undersökningens syfte är att djupgående se luckorna i sexualundervisningen och kunskapen, samt riskerna till sexuellt utnyttjande och hindren i tillgången av hälsovårdstjänster, för ensamkommande asylsökande barn. Detta har även med sig en inblick av barnens kultur, kön, religion och deras påverkan på sex och relationer. Studien var av kvalitativ metod, där det intervjuades djupgående små grupper med sammanlagt 17 ensamkommande asylsökande barn och 10 professionella, i stadsdelen Hackney, i London.

Barnen och ungdomarna var mellan 15 och 18 år, samt en 23 åring. De unga personerna berättade att de hade lättare att möta potentiella partners i Storbritannien, än i sitt hemland. Däremot hade de haft någonslags sexualundervisning i sitt hemland, men ingen i Storbritannien. Behovet av materiella saker och status, ökade risken att föra ungdomarna mot att bli sexuellt utnyttjade. På basen av resultaten, konstateras det i undersökningen, att professionella är utmanade att omforma institutionella praxisen, så att de skulle nå en positiv sexuell hälsa, trots de befintliga ojämlikheterna. Det behövs således en integration av förståelse av kultur och religion i sexualundervisning och detta skulle vara inbakat i språkundervisningen. Det är dock viktigt att inte förknippa religion eller kultur med sexuella attityder.

4. "The needs and strengths of unaccompanied asylum-seeking children and young people in Scotland"

I artikeln används Maslows grundbehov, som teoretisk referensram, men där spekuleras det ifall det verkligen räcker med bara dem tillfredsställda. I studien närmar de sig ämnet genom att se först på nuet, sedan på framtiden och till sist på det förflutna. Ordningen har bestämts via observation, där man fått reda på att asylsökande barn brukar hantera vidarebosättningen i den ordningen. I artikeln börjar de alltså med att förklara vad asylsökande barnets behov är nu och vad de har för resurser. Det är viktigt att de blir igenkända som barn samt att de har ett boende och får hälso- och medicinsk vård. Asylsökande barn behöver också få information hur asylprocessen fungerar och har därför juridiska och representativa behov. Behoven i framtiden ser lite annorlunda ut. Det spekulerades ifall barnen behöver terapi, men de flesta respondenterna var av åsikten, att barnen behöver ett liv, i stället för terapi. Med ett liv, menas vänskap, relationer, sociokulturella behov och information. Barnen ansåg att det var viktigt med att lära sig språket, för att kunna kommunicera med tjänsteleverantörer och bli erbjudna information om deras rättigheter, stödåtgärder, samt service som är menat för dem. Behoven i att handskas med det förflutna har mer att göra med den mentala hälsan. Här spekulerades det igen ifall barnen behöver professionell hjälp, konsultering eller endast vänskap. Barnen lider också väldigt ofta av sömnproblem på grund av deras traumatiska upplevelser i sitt hemland och flykten därifrån. Överlag var barnen väldigt

skolmotiverade och ville skaffa sig en utbildning och ett bra arbete. Oavsett att de ville stadga sig och lära sig språket, är det viktigt både socialt, som kulturellt att de har kontakt med sitt hemland. Även deras kulturella och religiösa behov skall tas i beaktan.

5. "Narratives of sexual health risk and protection amongst young people from refugee backgrounds in Melbourne, Australia"

McMichael och Giffort undersökte i hur nyligen anlända unga flyktingar, som flyttat till Melbourne, har tillgång till tolkning och fullföljning av information om sexuell hälsa. Speciellt intresserade var de att se hur sociala kontexten bildar attityder och förståelse. Undersökningen poängterar hur sexuella hälsorisker är förknippade med sociala risker och hur chansen till utbildning, anställning och äktenskap kan gå till spillo. I den kvalitativa studien deltog sammanlagt 142 personer med flyktingbakgrund, mellan 16-25 år. Det var 67 pojkar och 75 flickor, som bodde i huvudstadsregionen av Melbourne. Intervjuerna var i form av berättelser och i fokusgrupper. Meningen var att fånga information om unga personernas kunskap, attityder och erfarenheter gällande frågor inom sexuell hälsa, med fokus på hiv och aids, samt andra könssjukdomar. Många av respondenterna var otillräckligt informerade om andra könssjukdomar, än hiv och aids, hur de smittas och deras symtom. De flesta visste inte att könssjukdomar kan vara symptomfria. I studien kom det upp att berättelserna om risker och skydd cirkulerar kring oro över både fysiska och sociala hälsan. Sociala hälsans risker är speciellt stora hos flickor, eftersom könssjukdomar, oplanerad graviditet och skammen, samt kritiken från familjen eller hela kolonin, kan leda till att folk blir exkluderade från sina närmaste. I de ungas berättelser kom det fram fyra skyddande strategier; preventivmedel, abstinens, uppehållande av pålitligt förhållande och undvika "risksamma" sexpartner. Alla hade således en generell medvetenhet om behovet av "skydd", för att förhindra könssjukdomar eller oönskad graviditet.

6. "The impact of social environments on the effectiveness of youth HIV prevention: A South African study"

I denna artikel studerade man hur den sociala miljön påverkar ungdomars och barns sexualhälsa, prevention av hiv och attityder mot sex och samlag. Det kom fram att de vuxna var väldigt stigmatiserande och associerade ofta sex med fara och skam. Vuxna kämpade för att över huvudtaget se något värde av ungdomar i samhället. Att ungdomar var sexuellt aktiva sedan länge tillbaka, erkände väldigt få av de vuxna. Trots ungdomars kännedom om risker i könssjukdomar, hiv och oönskad graviditet, så av ren nyfikenhet, fatalism och övermod, samt på grund av för mycket information, var ungdomarna sexuellt aktiva och utan skydd. Man pratade inte om hiv i familjen och på grund av stigma, så erkände man inte sin sjukdom. En del ville även bli gravida oberoende risken av hiv, för att kunna lyfta moderskapspenning eller hålla fast vid sin pojkvän. Det vill säga, social exkludering minskar sannolikheten i att lyckas med effektiv hiv-prevention. Sexuella beteendeförändringar beror inte endast på kunskapen av hiv/aids, det är även den sociala miljön som styr beteendet. Dessa ungdomar var socialt exkluderade på grund av att de inte studerade, var arbetslösa, hade inte respekt i samhället, eller var inte delaktiga i samhället, politiken eller beslutsfattningen. Genom att förebygga exkludering av ungdomar, kunde sexualhälsa i Sydafrika främjas.

7. "The comfort of strangers: social work practice with unaccompanied asylum-seeking children and young people in the UK"

Ravi K. S. Kohli vill upplysa god praxis inom socialarbete, i sin undersökning. Han visar vissa detaljer, som kommit fram i undersökningen av socialarbetare inom fyra lokala myndigheter. Detaljerna handlade om vad socialarbetarna, som hjälpte ensamkommande barn att bosätta sig inom en brittisk kontext, talade om och visade för mening i sin praxis. Undersökningen gjordes i Storbritannien, då antalet ensamkommande minderåriga asylsökande ökade i Storbritannien, så som i annanstans i Europa. I och med ökningen av barnen, misslyckades sociala serviceavdelningen i

kommunen, att fylla deras lagliga obligation, mot dessa barn. Viktigaste iakttagelserna i undersökningen var; området av sammanhållning, var betydelsen ligger i att fylla barnens praktiska behov och pussla ihop deras vardag på ett ordnat sätt. Den emotionella världen söktes och där kunde det hittas minnesbilder av tidigare erfarenheter, som kunde bearbetas och sedan läggas till vila. Området av samstämmighet, är det då socialarbetaren strukturerade tillsammans med barnet en ny start i Storbritannien, baserat på ett flexibelt och hållbart förhållande då socialarbetaren hade lärt känna och tycka om barnet.

8. "Notions of sex, sexuality, relationships among adolescent boys in rural southeaster Nigeria"

Syftet med studien var att förbättra sexualundervisningen och reproduktiva välmående. Detta har studerats via lokala pojkars sexuella beteende, attityder och föreställningar. Studien gjordes i åtta Ngwa kommuner, som var slumpmässigt valda på landsbygden i Nigeria. I dessa områden fanns det brist på bekvämligheter, sjukhus, bra vägar och moderna kommunikationsmöjligheter. Resultaten visade att pojkarna ansåg att man fick sin manlighet via att ha sex och att pojkar skall ha sex då de har möjlighet till det. De visste vad homosexualitet innebar men tyckte det var onormalt och av någon slags pervers. Att ha sex med en flicka, var som att erövra henne, men till seden hörde inte att ha sex med sina familjemedlemmar. Desto mer flickvänner eller sexpartners pojkarna hade, ju mer respekt fick de av sina manliga kompisar. Överlag så var pojkarnas bild av sexualitet peniscentrerad och gjorde kvinnan och flickan till objekt för deras egna manliga tillfredsställelse och njutning. De betonade sexuella intresset och ambitionen till det kulturellt gynnade manliga könet. Pojkarna är socialiserade av religiösa ledare, föräldrar, kamrater, relationer och andra som hävdar makt och kontroll över den kvinnliga sexualiteten och individualiteten. Pojkarnas syn på sexualiteten är troligen förknippad med de kulturella värden och föreställningar som råder i det Nigerianska samhället.

9. "Counselling refugee young people: an exploration of therapeutic approaches"

Sally Warrs syfte med undersökningen var att ta reda på vilka är handledningens tillvägagångssätt och vilka metoder som tillämpar sig i en global och multikulturell kontext. Undersökningen bestod av sex deltagare, som hade jobbat eller jobbade för tillfället med flyktingbarn eller unga. Hälften var handledare och andra hälften, specialister inom vård-och stödtjänster för asylsökande och flyktingbarn. Intervjuerna skedde parvis och Warrs använde sig av kvalitativ metod med öppenintervjuer. Resultatet visade att handledarna väljer tillvägagångssättet, först efter att skapat ett förhållande till barnet. Handledare har flera metoder att välja mellan och det gör det möjligt att välja och anpassa metoden, till de individuella behoven, hos barnen. Viktigaste för barnet är att förstå meningen med handledning, bli medvetna över sina behov och undersöka positiva resultat, som handledningen leder till.

10. "Separated, asylum-seeking children in European Union Member States"

Rapporten handlar om ensamkommande asylsökande barn och vuxna, som är i ansvar av deras vård. Undersökningen tar reda på deras erfarenheter och synvinklar i tolv EU-länder. Rapporten innehåller fem teman; levnadsförhållanden, juridiska frågor och förfaranden, misshandel och övergrepp, samt att fylla 18 år. På grund av syftet i min studie, har jag valt ut endast de kapitel, som kan förknippas med asylsökande barns sexualfostran. Dessa kapitel hör till levnadsförhållanden och mellanrubrikerna är: socialarbetare, hälsovård, undervisning, religion, kulturella normer och värden. Studien är baserad på fältarbete med sammanlagt 336 ensamkommande asylsökande barn och 302 vuxna, som arbetade med dessa barn. Resultaten visade att kvalifikationerna och utbildningen av socialarbetare borde främjas. Socialarbetarna borde kunna besvara de specialbehov, som ensamkommande asylsökande har med sig. De skall kunna förstå deras behov inom kultur, språk, religion och allt som påverkar dem. Barnen var överlag nöjda med vården och stödet. Däremot hade barnen delade åsikter om hälsovården och speciellt behovet av att få psykiskt stöd. Få av barnen hade bett om det, men de menade, att de var omedvetna av möjligheten till psykiskt stöd. Religionen och motivationen var ett stort stöd

för de unga. Men de ansåg att deras kulturella normer och värden inte alltid beaktades, i frågor som gällde hälsa, mat och utbildning. I Belgien, Cypern, Sverige och Storbritannien såg vuxna ett behov i utbildning om sexualitet. I Belgien refererade de, att initiativtagande är väldigt viktigt inom sexualundervisning. En flicka i Polen tyckte det var besvärligt att vara muslim där, för det finns inte tillräckligt moskéer och de kan inte titta på folk som går omkring i shorts, eller är nakna, eller då folk berör eller kysser varandra. Alla barnen uppskattade utbildning och ville gå i skola. Barn som lärt sig språket, fick gå i kommunala skolor och var däremot mer nöjda. Barnen såg även brister i information om utbildningsmöjligheterna. Professionella såg problem i barnens skolgång, med tanke på deras behov av specialundervisning och psykosociala stöd. De flesta ville arbeta först efter att fått en utbildning, men vissa av barnen ville jobba genast för att stöda sin familj.

5 RESULTATREDOVISNING

Jag har delat in resultatet i tre huvudkategorier och därefter i mindre stycken. Mycket går in i varandra och det är inte alltid lätt att kategorisera saker till ett visst stycke. Huvudkategorierna är förknippade med teoretiska referensramen; Ensamkommande asylsökande barns behov, sexualitet och handledning för ensamkommande asylsökande barn, samt vägledningsmetoden.

5.1 Ensamkommande asylsökande barns behov

I alla artiklarna som handlade specifikt om ensamkommande asylsökande barn, berättades det om deras behov. Ofta presenterades dessa behov, som något man bör uppfylla och förbättra, för barnets välmående. I artiklarna stötte man på Maslows grundbehov, men också specifika behov, för just ensamkommande asylsökande barn. Jag har kategoriserat behov, hos dessa barn, under fyra rubriker. Dessa rubriker speglar

sig till vad som är relevant med tanke på syftet i denna undersökning, men de utesluter inte heller någonting, som kunde ändra på resultatet.

5.1.1 Utbildning

Många av barnen som kommer ensamma till landet, som asylsökande, har ingen form av utbildning från sitt hemland (5). Det är dock viktigt att inte förutsätta, att barnen inte har någon kunskap. Utbildning hör till de grundläggande rättigheterna och borde därför vara tillgängligt för asylsökande barn. Skolorna och utbildningsverken är mycket mer än bara utbildning, det är en trygg plats där barn får vara och lära (5). Undersökningarna tydde också på att barnen ville ha mer stöd i att lära sig språket, i det land de bosätter sig i. Språket är viktigt för sociala och personliga utvecklingen. Även de professionella ansåg att läran av språket var viktigt och önskade att barnen skulle få ta del av en intensiv kurs i språket, så fort som möjligt efter att de anlät. På detta sätt kunde barnen lära sig snabbare språket och delta i den normala undervisningen i de kommunala skolorna (5,10). Barn som gick i kommunal skola med lokala barn, trivdes bättre, lärde sig snabbare språket och fick tillfredsställelse i sina sociala behov (10). Det är också viktigt att stödja barnen till att uppehålla sitt modersmål (5). De flesta av asylsökande barnen hade en hunger för utbildning och ville jobba hårt, de ville ta till vara alla chanser de hade för nya erfarenheter (5). Vuxna poängterade också betydelsen på vilken tid av året, barnen anlände till landet. Det visade sig att vissa barn hamnade vänta på skolplats i flera månader, medan andra fick plats nästan genast. Detta berodde på att nya elever togs emot bara i början av skolåret, motvilligheten att ta emot utländska barn och brist på plats och resurser för extra specialstöd, som asylsökande barn behöver. En del av barnen hade också bristfällig information om i vilket stadiet asylprocessen måste vara, för att få delta i skolgången. Vissa ansåg även att de inte fått information om deras utbildningsmöjligheter. En del av barnen, speciellt de äldre, ville hellre jobba än gå i skola. De blev frustrerade över skolgången, för de ville tjäna för att stödja sina familjer. De satt familjens behov före sina egna (9). Överlag ansåg vuxna, som arbetade med asylsökande barn, att skolgång, utbildning och språkinläring är viktigt för barnen, oavsett ifall de stannar i landet eller inte.

5.1.2 Hälsovård

Tillgång till hälsovård är väsentligt med tanke på alla barns välmående. Ensamkommande asylsökande barn har dessutom särskilda fysiska och psykosociala behov. I undersökningarna kom det fram att barnen och vuxna hade delade åsikter över hälsovårdstjänsterna. De flesta hade tillgång till hälsovård då de hade behov till det och var nöjda med vården och servicen. I vissa länder uppkom det missnöje med vissa saker i vården. Barn som bodde på stora mottagningscenter var missnöjda med den långa väntetiden för att få vård och på kvaliteten av vården. De ansåg också, att man inte tog dem på allvar, i sina besvär. Vuxna såg det också besvärligt med att få reda på barnens medicinska bakgrunder. I vissa länder var hälsoundersökningen och bedömningen, vid ankomsten, otillräcklig eller fattades helt. I en undersökning, fanns det förslag om att bosättningsprocessen, bör inkludera klinisk och laboratorisk undersökning för infektionssjukdomar som till exempel, B-hepatit, könssjukdomar, tuberkulos, parasitangrepp och infektioner i magen. Detta är viktigt med tanke på sjukdomarnas spridning i gemenskapen. Vissa flickor uttryckte sitt önskemål om kvinnlig läkare, men detta kunde inte alltid uppfyllas. Behovet av medicinsk- och sexualvård lyftes också fram från professionellas sida och en del barn berättade att de inte fick receptskrivna mediciner. Professionella inom hälsovården i Skottland, ansåg att det viktigaste var att få barnen immuna för samma sjukdomar, som lokala barnen.

Barnens erfarenheter från sitt hemland, flykten och bristen av emotionella stödet under denna tid, gör det sannolikt, att barnen lider av besvär av posttraumatisk stress, depression eller andra psykiska problem. Barnen frågade sällan om hjälp i psykiskvård eller terapi och en del berättade att de va omedvetna om möjligheterna till det. De hade ofta problem med att hantera sin stress, ångest och trauma, som ofta var kopplad till deras erfarenheter innan ankomsten till landet, där de söker asyl. Vuxna ansåg att det överlag var ett stort behov av förbättring i psykiska stödmotoderna även i de länder, som erbjöd stöd av specialister. Däremot ansågs det också att barn inte hade behov av terapi, utan ett liv. Genom att sysselsätta barnen med något annat och ge dem nya erfarenheter, kunde barnen ha lättare att glömma trauman från det förflutna. Dessutom tyder

undersökningar på att, speciellt pojkar, har lättare att söka sig psykosocialt stöd från kompisar och släktingar, än från professionella tjänster. Det fanns delade åsikter hos professionella, med tanke på ensamkommande asylsökande barns psykiska vård. En del ansåg att de borde ha möjlighet att träffa en professionell, inom området, direkt. Andra ansåg att barnen borde till först komma över sina andra problem och svårigheter: Medan vissa tjänsteleverantörer, ansåg att det viktigaste för barnen var, att socialisera sig, skaffa vänner och anpassa sig till sitt nya liv.

5.1.3 Behovet att bli igenkänd som barn

Det ansågs vara avgörande, att ensamkommande minderåriga, blev igenkända som barn (5). Serviceleverantörer var oroliga över att barnen inte blev igenkända och att socialarbetare och handledare, slutade att se ensamkommande minderåriga som barn (8). Speciellt unga män såg ofta äldre ut än sin ålder. Det är viktigt att behandla barnen lika åldersmässigt, så att de inte behöver bära bördan över att bevisa att de talar sanning. Det är således viktigare för ensamkommande asylsökande barn, att få statusen att vara barn, än att vara ensamkommande (5).

5.1.4 Boende

Barnen hade ofta erfarenheter av mycket olika boendeförhållanden (5,8). För det mesta föredrog de att bo i mindre enheter. Vuxna höll med om att det är mer passande, för barnen, än stora mottagningscenter. De var också överens om att vuxna och barn skall bo på olika ställen, så former av slutna boenden, asylförläggningar, hotell eller hotell, var opassande för barn (8). Barnens och vuxnas åsikter skilde mellan, boendeläget. Barnen ville överlag hellre bo i en stad, eller nära till en storstad, medan vuxna visade oro över riskerna, de kunde möta på i den typen av miljö. I många länder placerades barnen i familjehem. Var av en del av barnen var väldigt nöjda, medan andra ansåg att de blev orättvist behandlade i jämförelse till biologiska barnen i familjen (10). Mindre

boenden i Sverige, Belgien, Nederländerna, Polen och Spanien, fick mer positiva kommentarer. Miljön på boenden hade mer familjestämning, man fick privathet, bättre hjälpmedel och vård. De äldre barnen behövde mer privathet än de yngre (10).

5.2 Sexualitet

5.2.1 Kunskap och erfarenhet

Barn med flyktingbakgrund har lika mycket behov, som andra barn, att få information som kommer att öka deras förmåga att få kontroll över sin sexuella hälsa och sitt välmående (6). Hälsorelaterad kunskap och beteende bildas genom kontakten mellan individer, sociala kontexter och dagliga erfarenheter. Men många barn i undersökningarna (7), valde att agera tvärtemot vad kunskapen sa. Barnen hade ofta kunskap om hälsoriskerna, men valde av andra orsaker att göra tvärtemot. De var till exempel nyfikna på att ha sex, bevisa att de inte är rädda för att dö och hade fått information i överflöd. Till deras intresse var att höra någonting nytt. Barnen hade brett kunnande om hiv/aids men inte om andra könssjukdomar (6). Sexuella beteendet ändras inte enbart av kunskap om hiv/aids, men också av solidaritet bland ungdomar, egenmakt, kritiskt tänkande och förekomsten att höra till och ha inflytande i socialt kapital (7). Ungdomar är ofta sexuellt aktiva trots moraliska förbud (1), vilket ofta för med sig förödande konsekvenser. Luckor i kunskap var vanligt. Unga fick ofta sin kunskap om sexualitet, av sina kamrater. Detta leder lätt till missuppfattningar och myter. Därför är det viktigt med sexualundervisning, oavsett ifall de har sex eller inte. För deras egenmakt, bör de vara medvetna om skyddat sex/ preventivmedel, alternativ och för att bidra till att minska framtida överföringar av könssjukdomar och oavsiktliga graviditeter (7).

Speciellt flyktingar och asylsökande har brist på kunskap, om tillgång till service, vilket kan leda till sårbarheten i sexuell ohälsa. Även deras kunskap inom sexuell hälsokunskap, är på låg nivå. Kunskapen fungerar, som en skyddsmekanism och är

således förebyggande arbete. Exakt kunskap är däremot det som har den riktiga inverkan på beteendet. Barnen poängterade behovet av sexualupplysningsmaterial och vokabulär inom sexualitet.(4)

Bra och tillfredsställande sex, ansågs både av kvinnor och av män, att var det då sädesvätskan släppts in i kvinnan. ”Korrekt” sex fick inte ha några hinder, det vill säga, kondom, och masturbering ansågs var en syssla av en ung pojke (3), som inte är passande för att bli en man. Kristna inflytandet har antagligen förstärkt dessa idéer (2,7). De flesta i Kenya och Zambia är kristna (2). Men islam och andra religioner har också stort inflytande på sexualitet (4). Ungdomarna uttryckte sin sexuella frustration med att masturbera och att ha sex, vilket fick dem att känna sig skyldiga (2). De hade ett etiskt dilemma mellan det moraliska synsättet och svårigheterna att leva upp till idealet. Även muslimska tonåringar är sexuellt aktiva, trots att deras religion förbjuder föräktenskaplig sex (1,2,4). Eftersom föräktenskaplig sex är tabu (4,7), så är ungdomarna rädda att bli sedda på kliniker för sexualvård. Flickorna föredrog i Norge, Depo-Provera injektioner, för att man tar dem sällan en gång/ tre eller fyra månader och man behöver inte komma ihåg det dagligen, som p-piller. Det är dessutom lättare att gömma sina sexuella aktiviteter från sina föräldrar, med Depo-Provera (1). Slutligen ansåg barnen, att abstinens var ett effektivt sätt att bevara fysiskt och socialt välmående.

5.2.2 Sociala omgivningens inverkan

Sociala miljöns ojämlikheter, som till exempel fattigdom och könsfördelning har inverkan på människans sexualhälsa (7). Fattigdom kunde leda till oskyddat sex, har inte pengar till kondomer och har flera sexpartners för att få gåvor, kläder eller pengar. Eller man ville ha ett barn för att få moderskapspenning. Vissa ville dock få ett starkare förhållande till sin pojkvän och ville därför bli gravida, med deras barn. Det fanns stora skillnader mellan olika grupper av unga personer, som de med olika religion, levnadsstandard eller var de går i skola (7). De som hörde till olika sociala grupper, var inte till ett stöd för varandra. Föräldrarna i undersökningarna, associerade sex med

skam, och fara, i stället för att lära dem att vara diskreta över deras sexuella aktiviteter eller använda kondom (2). Bara några få föräldrar sa, att unga har sedan länge, varit sexuellt aktiva. Attityderna gjorde att det var osannolikt att barnen skulle ha tala öppet om sina sexuella relationer eller känna sig bekväma att ta reda på mer information om deras sexualhälsa. Ungdomars sexualitet är således starkt moraliskt laddat (1,2,6,7).

Stora familjer är ett ideal, överlag i Afrika. Enligt uppfostran och invigningsriter är flickor socialiserade att vara underordnade i familjen och mot mannen. Pojkar skall däremot ha många sexuella relationer (2,3) och inte visa känslor (3,7). I Nigeria tyckte pojkarna att man skulle ha sex, alltid då man hade chans till det och det var avgörande för att bli man (3). Men det handlade bara om heterosexualitet, det var den normala och naturliga sexrelationen. Det gav en slags social makt då man hade sex eller samlag med en flicka. De talade om flickor som objekt, som man skulle erövra. Pojkar överlag var mer fria att göra som de vill, medan flickor styrdes mycket från sin familj och hade mer begränsningar inom sexualitet (2,3). Attityderna mot pojkar som smittats av en könssjukdom eller HIV fick därför mer stöd från vårdgivarna. Därför är det inte konstigt att pojkar ville tala om kärlek och hur relatera till flickor, samt att vad göra då flickvännen tvingar till sex. Däremot kunde flickorna bli utsatta för våld ifall de nekar att ha sex med sin pojkvän och våldtäkt av barn är för vissa en realitet. Båda könen blir drabbade av maktdynamiken av könen och förväntningarna av män och kvinnor, i tidiga fasen av socialisering, men flickor mer negativt (2, 3).

Unga personer som anländer till nytt land, som flyktingar, har höga förväntningar på sin framtid, och är medvetna om familjens förväntningar om att de beter sig ansvarsfullt. Sociala risker i välmående, är avgörande i barnens vidareflytt. De har ett behov av att höra till och risken för social exkludering skall inte underskattas. Barnen är oroliga över att höra till det nya landets kultur, när de samtidigt möter förväntningar från sin familj och sitt etniska samfund (6). När barnen inleder sexuella relationer och överstiger sociala förväntningar, kan det resultera till miste av socialt stöd. Flickorna ansåg att största orsaken till sociala risker är: ostraffade förhållanden, promiskuitet, graviditet, könssjukdom (1). Personliga oron var att få; dåligt ryckte, mindre chans till äktenskap,

familjens missnöje och kritik, social exklusion och skam. Starka relationer mellan föräldrar, familj och barn är huvudsakliga faktorer av hälsosam sexuell utveckling (6).

5.2.3 Främjande av sexualhälsa och vården

Sex och sexualitet är normalt och en del av uppväxten och sociala utvecklingen. I senare ungdom och tidig vuxendom, ökar sexualitet och reproduktiva hälsorisker. Människor känner ofta kontroll av sin egen sexualhälsa, då de har erfarenhet av att vara effektiva på andra områden i sitt liv och de har självrespekt, samt känner sig respekterade av andra. Ungdomar borde ses som en marginaliserad grupp, likasom kvinnor och fattiga människor, med tanke på social exkludering. Risken av överföring av HIV och minskning i förebyggning av det orsakar social exkludering (7). I samhällen där föräktenskapligt sex är mött med förnekande, förbud och tystnad, har unga personer också begränsad tillgänglighet till sexual- och förebyggande hälsovård. Kritiska dialoger om intimitet och sexualitet, sker mest troligen i en pålitlig och solidarisk miljö, där unga personer har liknande mål och problem i sina liv. Förebyggande insatser mot HIV borde därför alltid göras i samband med att främja sociala miljöns beteende till säkrare sex (7). Förbudet, förnekelsen och tystnaden av ungdomars sexualitet riskerar sexual- och förebyggande hälsa hos de unga. Vårdgivare och ungdomar motsatte sig till; föräktenskaplig sex, abort, masturbering och användning av preventivmedel. Attityderna är vägledande uttryckningar från religionen och kulturen. Vårdgivarna berättar för ungdomarna, vad som är rätt och fel, enligt kulturella normer kring sexuellt beteende. De ansåg att det är deras plikt att varna ungdomar för att ha sex. Barnen berättade i undersökningarna att de litar på de professionella och deras kunskap. Vårdgivarna har stora etiska dilemman, som styr deras vård och i deras skolning fokuserar man sig inte på att lösa etiska problem (2).

God service innebar för barnen, respektfull vård, lägre kostnader, privathet, konfidentiellt och korta väntetider (2, 10). Det var speciellt viktigt med goda

kommunikationsfärdigheter, för barn med flykting bakgrund och de borde utveckla vokabulär inom sexualitet. Icke dömande attityd är det mest viktiga aspekten för hög kvalitet av vård och de är avgörande faktorer som bestämmer ifall klienten återkommer eller följer vårdgivarens instruktioner. Främjande av sexualhälsa borde vara lyhört till sociala sammanhang och vardag, för flyktingbarn. Problemen inom sexualhälsa, är annars likanande för dem, som för andra barn. För att förstärka tjänster i sexual- och förebyggande hälsa, bör ungdomarna, föräldrarna, ledarskapet i hälsovårdsmyndigheterna, alla vara involverade. Program borde utvecklas utifrån sociala riskerna för välmående, som fokuserar sig på förändring av attityd och information, genusrelationer, och utveckling av personliga kompetenser (6). Förbyggande och utveckling av service, kunde ske i form av informationspaket med uppgifter om stödtjänster för sexualhälsa och tonårsgraviditet. Mångdimensionellt arbete med social- och hälsovård, utbildning och ungdomssektorer, kunde underlätta gemensamt lärande och utmärka servicen. (2)

Med tanke på flyktingars mångfald, är det viktigt att sexualfostran sker på ett tillräckligt flexibelt sätt och är relevant för alla sociala och kulturella grupper. Kultur, genus och religion är bundet till förhållanden och sexuella aktiviteter på komplicerade sätt. Sexualundervisningen skall vara kultursensitiv. Det är viktigt att man inte gör antaganden över ensamkommande asylsökandes sexuella beteende eller förhållanden till sexualitet (7). Alla som arbetar med dessa barn, borde bygga en förståelse över deras kultur, religion och genusrelaterade effekter, på ett dynamiskt och kontextuellt sätt. På detta sätt skulle vården bli mer passande. Mångfald i samhället ger mångfald i sanningar. Immigranter ger nya utmaningar i sexualundervisningen Viktigt att känna igen att vissa barn behöver skydd från sexuellt våld och tvångsäktenskap. Bristfällig tillgång till service kan öka risken, hos ensamkommande asylsökande barns, att bli sexuellt utnyttjade (4). Fortsatt osäkerhet över materiella behov och möjliga bortflytt, gör det mer lockande, för flickor, att bli sexuellt utnyttjade på basen av ekonomisk nytta, än att utbilda sig (4). Tillgång av sexualundervisning är en viktig aspekt och kan inte uteslutas från tillgången till vidare sexualhälsovård, graviditetstjänster och skydd från sexuell utnyttjning. Norge, liksom andra nordiska länder, är som ett multikulturellt samhälle är ganska nytt, vilket gör det möjligt att agera innan rädsla, rasism och

uppdelning av folket. Sexualundervisningen borde vara humanistisk och konstruktiv. För att nå studeranden med utländsk bakgrund, har man översatt broschyrer, som handlar om multikulturella problem och berättar om nya organisationer, som stödjer unga med utländsk bakgrund (1).

5.3Handledning för ensamkommande asylsökande barn

5.3.1 Förhållandet

Det tog tid att bilda ett förtroendeförhållande (8,9), barnen var rädda att de blev förhörda. Vissa hade blivit varnade av att inte tala med någon, som kunde avslå eller testa dem för deras asylansökan, speciellt med auktoriteter (8). Barnen såg socialarbetare eller handledare på grupphem, som både hjälp och hinder i deras asylsökningprocess. Medan handledarna kände sig först som väktare, sedan som beskyddare, i barnens ögon (8). Handledarnas och/eller socialarbetarnas uppgift var att konstruera en ny start för barnen, i det nya landet. Barnen fick handledarens stöd, och deras förhållande var flexibelt och hållbart, där de lärt känna och tycka om varandra. Meningen är att få barnen att känna sig mer som hemma. Handledarna satt vikten på ärlighet. Från första början skall man vara ärlig, klar, realistisk och exakt då man tog emot och delade information med ensamkommande asylsökande barn (8,9). Då kunde man också hoppas på att barnen skulle vara lika mot de professionella, speciellt om frågor kring deras ursprung, orsaker till flykt, nuvarande omständigheter och om framtida avsikter. Med tiden utvecklades förhållandet i en mer kamratlig riktning (8).

5.3.2 Barnens behov enligt professionella

Handledarna såg till att barnens praktiska behov svarades och att deras dagliga liv strukturerades. Till dessa behov inkluderade: sjukvård, laglig hjälp, inkvartering/boende, skydd, mat, pengar, skolning, råd i välmående, säkert nätverk av kompisar och

samfund (5,8,9,10). Maslows hierarki om behov; lägre nivå innehåller: säkerhet, fysiskt välmående, mat, boende. Dessa behov skall fyllas, innan man går framåt till nästa nivå. Barnen tar upp ”att förlora”, som tyder på emotionellt behov (9). Barnens kände sig otrygga, arga, rädda, oroliga, nervösa, sårbara, upprörda, olyckliga, hade pågsamma minnen och var skamfulla (9). Barnen behövde hjälp i att känna sig säkra och säkrade (5,8,9,10). De kände sig osäkra på grund av asylprocessen och hur den framskrider. Däremot ansågs det att endast få barn behövde terapi eller psykiatrisk vård.

5.3.3 Handledarnas, terapeuters och konsulterers tillvägagångssätt

Vidare bosättning betydde för handledarna, att få ordning, frid, och rytm av vanliga livet, in i flyktning livet. De ansåg att de inte är konsulter eller terapeuter, deras arbete är mer praktisk och försöker bara fylla barnens behov, så som Maslows hierarki (9). Handledarna väntade på att barnet själv skulle berätta, om sin bakgrund, men väntandet kunde kännas frustrerande. Trots att de förstod nog att barnen skyddade sig själva med sin tystnad. Det krävdes förståelse av barnens emotionella värld, för att underlätta deras process i att komma över negativa och skrämmande erfarenheter från deras förflutna. Emotionella världen speglade sig till barnets beteende och utreagerande. Handledarens arbete var här att lyssna och inte backa från barnets sorg (8). Då barnet slutligen började tala, var berättelserna ofta väldigt sorliga, vilket kunde vara en tung börda även för handledarna. Medan relationen blev starkare och pålitligare, hade handledarna barnen att berätta på nytt och forma om sina berättelser om deras flykt och denna gång blev de ofta mer specifika och sanna (8).

Det fanns alltid ett litet glapp, för att helt och hållet förstå asylsökande barn. Då vårt sätt att tänka, är under stark inverkan från våra kulturella och sociala synsätt på världen. Västerländsk kultur kan vara svårt och lika komplicerat som språket (9). Det är ofta opassande för icke västerländska att avslöja intima saker om sig själva. Att prata kunde vara ett problem då t.ex. Kurdiska män anser att tala om sina känslor är ett märke på svaghet och misslyckande. Man skall ändå inte underskatta barnens

anpassningsmetoder, det har märkts att de kan inneha väldig styrka och copingstrategi (5,9). Konsulter, terapeuter och handledare, har inte färdigt bestämda tillvägagångssätt då de jobbar med flyktingbarn. De anpassar olika metoder för att svara barnets behov och fokuserar sig på relationen (9) . Enligt forskning handskades unga personer med sina emotionella problem genom att koncentrera sig först på nuet, sedan framtiden och till sist på det förflutna (5,8). Från det utgick också professionella, då de närmade sig barnen. Först såg de till att grundbehoven var tillfredsställda, det som skedde i nuet. Sedan gick de in i deras emotionella värld lite för att kunna planera framtiden. När relationen blivit starkare, började de koncentrera sig mer på det förflutna och lära barnen att hantera deras erfarenheter (8). De professionella skall ta i beaktan barnens trauman och inverkan och effekterna av det beror på kriser och erfarenheter som barnen haft (9). Barnens erfarenheter kring migrering, både innan och efter är traumatiska och de har alla sett något stadie av krig. Ingen av de professionella skall dock enbart arbeta kring traumat.

6 ANALYS

I redovisningen av resultatet hade jag redan grupperat olika teman, som kom fram i artiklarna. I detta avsnitt skall jag presentera resultatet gentemot syftet och frågeställningarna. Som mellanrubriker har jag mina frågeställningar och jag speglar resultatet till min teoretiska referensram samt till tidigare forskningen.

6.1 Vad skall beaktas i ensamkommande barns sexualfostran?

Som det kom fram i resultatredovisningen, är ensamkommande barns behov stora. Dessa behov skall absolut beaktas även i sexualfostran. Barnen har ett behov av kunskap och ett stabilt liv, med pålitliga människorelationer. För att öka stabiliteten i barnens liv har man kommit på, kombinerade hem, där de kan bo längre. Barnen har på detta sätt möjlighet till varande människorelationer och behöver inte byta skola (Mikkonen

2002:37–38). Dessa faktorer påverkar sexualkunskapen, vad de har för tidigare erfarenheter av det och hur de mottar ny information, i landet de söker asyl. Ensamkommande asylsökande barn är ofta traumatiserade (9). Orsaker till traumat kan var många, men det är viktigt att känna till trauman inom sexuella frågor. Dessa kan vara till exempel våld, utnyttjad och omskärning. Trauman kan uppstå av dessa fysiska akter, så som av det psykiska våldet och hotet. I artiklarna kom det fram att utnyttjad och våldtäkter, kunde höra till flickornas vardag. I sexualfostran för dessa barn, är det viktigt att poängtera sexuella rättigheterna, samt de mänskliga rättigheterna. Det kräver även finkänslighet, då man berör ämnen som omskärning, eftersom det kan väcka upp traumatiska minnen. Barnens trygghetskänsla är viktig att uppnå och genom att berätta om deras rättigheter, kan barnen lättare skydda sig själva.Handledarna har också ett ansvar i att skydda barnen ifall de upptäcker, att barnens rättigheter blir kränkta.

Relationerna i ensamkommande asylsökande barns liv, har inte varit hållbara. De har erfarenheter att missta släktingar, vänner och familj. Det är synnerligen viktigt att barnen skall få positiva erfarenheter av människorelationer, skapa en kamratkrets och ha pålitliga människor i sitt liv. Sexualfostran tar upp människorelationer, känslor och kärlek. Alla skall ha rättighet att känna sig älskade och ha trygga människorelationer i sitt liv (Cacciatore 2007:321). I sexualfostran skall man påpeka att sociala och kulturella olikheter mellan människor inte är ett hinder för respekt och kärlek gentemot varandra. De sociala och kulturella faktorerna skiljer sig mycket mellan barn på grupphem, så som med handledarna. Sexualfostran som barnen fått tidigare är kulturbundna och kunskapen varierar mycket mellan barnen. Vissa har gått i skola innan sin flykt, men i sig berättar det heller inte om deras sexualkunskap, eftersom det inte lärs sexualfostran i alla skolor. Genus skillnaderna är ofta stora och också heteronormativiteten tydligare. Det förväntas olika saker av flickor och pojkar och enligt artiklarna är oftast pojkarnas sexuella beteende mer acceptabelt än flickornas. I sexualfostran om heteronormativitet, genuskillnader och kulturens inverkan på sexualitet, är det viktigt att ta i beaktan dessa skillnader och förstå att barnen inte är bekanta med den västerländska kulturen (Bildjuskina & Ruuhilahti 2010:36,38). Barnet kan lätt känna motstridigheter i det som lärs i det nya landet och den information barnet har från förut. Sexualfostraren skall märka, då barnet har stridigheter inom sig. Då behöver barnet stöd och hjälp, med att motverka känslorna av skam och skuld.

Barnens tidigare information kan också vara felaktig. En del av barnen har hört om sexualitet av andra, äldre barn och myter av sexualfrågor. Det är viktigt att ge korrekt information till barnen och svara på det de frågar, inte mer och inte mindre och anpassat till deras ålder (Cacciatore 2007:41–43). Informationen skall också vara intressant. Barnen mottar bättre information, som de känner sig behöva och som är aktuell i deras livsskede. Raija Nummelin hade gjort en doktorsavhandling om hur 15-16 åringar upplevde sexualupplysnings broschyrer. Dessa broschyrer kunde vara tillgängliga även för ensamkommande asylsökande barn på grupphem. Barnen som deltog i undersökningen, önskade att broschyrerna skulle bestå av både text och bilder. Dessa broschyrer kunde också vara översatta till olika språk, som talas i grupphem. Lika som i Sogn Videregående, där broschyrerna var översatta till arabiska, swahili och engelska (1).

6.2 Vad är handledarens roll som sexualfostrare?

Problematiken är stor, då det handlar om ensamkommande asylsökande barn. De kommer från fattiga och oroliga förhållanden, där de alla upplevt något slags krig. Dessutom har de genomgått en flykt, utan sina föräldrars stöd och när de kommit fram till det nya landet, är de konstant oroliga över sin familj. De har mycket behov av olika stödformer och att få deras grundbehov tillfredsställda kräver tid och engagemang. Handledarna har en stor roll i barnens liv. De fungerar som uppfostrare, konsulter och kamrater. Handledarna skall ge exakt och nyttig information till barnet, så att barnet vet, varifrån skaffa hjälp till olika problem som de stöter på (jfr Peavy 2000:14–16). Hanna Käkönen tog upp i sitt examensarbete handledarnas psykiska stöd för barnen. Barnen behövde psykiskt stöd i skapande av människorelationer, asylprocessen och i det psykiska välbefinnandet.

Ansvaret över barnens sexualfostran, ligger hos de vuxna som är närvarande i barnens uppväxt (Cacciatore 2007:41–43). Ensamkommande asylsökande barn, som bor på grupphem, har få eller inga familjemedlemmar, som kan ge denna sexualfostran, samt att deras skolgång beror långt på hur deras språkutveckling framskrider. Handledarna på

grupphemmen är ansvariga för barnens välmående och att deras behov svaras (Mikkonen 2002:43), men de är också ansvariga för deras sexualfostran. Sexualfostran kommer som officiell och icke officiell information till barnen, så handledarna bör beakta hur deras beteende och synsätt reflekteras till barnen (jfr Cacciatore 2007:41–43). Eftersom barnet kan enbart själv vara expert på sin egen sexualitet, skall handledaren bli lärd av barnet, för att kunna hjälpa (jfr Peavy 2000:17–18). I skolor använder man sig av hälsokunskapsböcker, där det finns avsnitt som går in på sexualitet. Jaana Suontausta ansåg att böckerna inte hade tillräckligt med information om sexualitetens sociala aspekter. Resultaten visade att sexualiteten var starkt förknippad till det sociala kapital, barnen hade och till livsmiljön. På grupphem kan det också vara svårt att använda sig av samma material, som i skolor, eftersom det språkmässigt kan bli för komplicerat. Materialet borde anpassas till grupphem och förnyas, så att det skulle ta upp alla aspekter inom sexualitet, lika mycket.

Vägledaren bygger upp basen med en atmosfär av tillit, omsorg och förhoppning (Peavy 2001:11–12), var handledarnas relation till barnen skall vara ärlig och pålitlig. Käkönen kom fram till att kärnan i det psykiska stödet var, i förhållandet mellan handledaren och barnet. Som sexualfostrare, är handledarnas roll att svara ärligt på barnens frågor och visa ett gott bemötande mot andra oberoende av inriktningar av sexualitet. Handledarna fungerar som förebild för barnen i vardagliga situationer och skall också fungera som rådgivare. De skall inneha en kunskap om var det finns sexualtjänster och hurudan service ensamkommande asylsökande barn är berättigade till (Mikkonen 2002:42). Trots handledarnas nära relation till barnen, är de ändå professionella, vilket betyder att deras egna attityder och åsikter, inte får vara i vägen för barnets sexuella utveckling. Etiska principer i sexualfostran för ensamkommande asylsökande barn, är viktiga att känna igen och hålla fast vid. Där fokuset skall ligga på barnens välmående, lärande och trygga utveckling.

6.3 Redovisning av sexualfostringsplan för Sjundeå grupphem

Jag har skrivit en sexualfostringsplan för Sjundeå grupphem. Den har blivit godkänd av min kontaktperson på grupphemmet och skall användas i deras undervisning. Den är specifikt menat för barnen på grupphemmet, det vill säga ensamkommande asylsökande barn, mellan 12 och 15 år. Sexualfostringsplanen följer finska rödakorsets värden och sexuella rättigheter. Syftet med planen är att ensamkommande asylsökande barn skall få en trygg sexualfostran och får en positiv och respekterande attityd, gentemot sexualitet och mångfalden av den.

Planen innehåller alla aspekter, som enligt Euroopan seksuaalikasvatuksen standardit, skall informeras till 12 till 15 åriga barn i sexualfostran. Jag har själv deltagit i en sexualfostran kurs, där jag fått idéerna till de kreativa delarna av lektionerna. I planen har jag speciellt beaktat språkliga hinder och kultursensitiviteten. Språkhindret har jag försökt underlätta med mycket kreativa övningar, samt med ”sexualordboken”, där barnen skriver förklaringar till svåra ord på sitt eget språk, eller på finska.

Sexualfostrare är inte nödvändigtvis lärare, men måste ändå använda sig av pedagogiska modeller. De bör veta om barnets utveckling och förståelsenivå, för att kunna ge information, som barnen är färdiga att inneha. För ett gott och sensitivt bemötande, kan man tänka på konstruktivistiska vägledningsmetoden, av Peavy. Sexualfostran får gärna föra med sig aspekter av denna problemlösningsmetod. Sexualfostraren arbetar tillsammans med barnet, för att lösa problemet. De använder sig av olika kreativa metoder och har en dialogmässig kommunikation. Det stöder även till att acceptera sig själva, under förändring av livsituation och i sig själv (jfr Peavy, 2000:19–20). Detta gäller även fysiska och sexuella förändringar. I och med att Sexualfostringsplanen är menat för ett grupphem, där det sker dagligen kulturkrockar, är konstruktivistisk vägledning en ypperligt användbar metod. Peavy anser att kultur innebär modellen att leva. Alla människor har en egen kultur, vilket gör att den etniska bakgrunden blir mindre betydelsefull. Vägledning koncentrerar sig på personers överföring från en kultur, till en annan (Peavy, 2000:38–40). Barnen på grupphem håller på att bli vana i västerländsk kultur, i ett nytt land med

annorlunda seder. Sexualiteten är också annorlunda i detta nya land, där människorna klär sig på ett annat sätt, hälsar annorlunda och överlag beter sig olikt, än vad barnen kanske är vana vid. I konstruktivistisk vägledning är det inte viktigt att namnge personers egen sexualitet eller läggningen av den. Det viktiga är att personerna är i fokus (Hitchings 1997:303). I konstruktivistisk vägledning, har historier en stor betydelse. I sexualfostran skall man gärna betrakta sin egen sexualitet och historien av den. Detta är en slags konstruktion av ett personligt projekt, där temat är sexualitet. Handledaren skall då visa empati och hjälpa till i konstureringen i projektet (jfr Peavy 2000:98–99), det vill säga, bygga upp sexualfostringslektionerna, så att barnen kommer i beröring av sin egen sexualitet. Det är det, jag försökt nå i sexualfostringsplanen, för Sjundeå grupphem.

7 DISKUSSION

Det var intressant att studera ett ämne, som få har kännedom i. Under processen var det många som kom och frågade, om vad jag skulle skriva mitt examensarbete om. Det kändes bra, att få förklara till personer om vad man skrev om och varför ämnet är viktigt. Desto mer man kom framåt i studien, ju bättre kunde man också förklara, för de nyfikna, vad arbetet handlade om. Då jag började med denna studie, var jag inte säker på vad som väntade mig. Under första datasökningarna kände man sig hopplös, eftersom jag inte hittade material. Jag måste vidga mina vyer, för att få fram artiklar och också vara hård i urvalet av dem. För att få ett trovärdigt arbete, med de resurser jag hade, bestämde jag mig för att göra en litteraturstudie. Jag ville få in barnens synsätt i frågor om sexualitet, men hade inte möjlighet till intervjuer. Det är tidskrävande och dessutom inte en självklarhet att få intervjulov. Med tanke på att jag är en av de första som skrev om detta ämne, är det viktigt att jag har tagit upp relevant fakta och pålitligt data. För att få arbetet så noggrant som möjligt, skrev jag en systematisk litteraturstudie. Jag förstod hur viktigt det var att arbetet skulle vara vetenskapligt och korrekt. Jag var noggrann med att välja data som var vetenskapligt och färskt. Likaså ville jag säkra mig att artiklarna jag valt ut, var relevanta och kunde ge svar på mina frågeställningar. Jag har inte desto närmare skrivit om artiklarnas bevisvärde. Däremot har jag beskrivit tyd-

ligt artiklarnas metoder och hur de genomfört sin undersökning. I analysen följde jag innehållsanalys, som metod. För att hitta lättare teman, och tydliggöra artiklarnas innehåll, gjorde jag en tabell. I tabellen ser man i korthet, artiklarnas syfte, metod och resultat, samt vem som skrivit artikeln och publiceringsåret.

Jag blev positivt överraskad, över hur mycket nytt jag lärde mig av att redovisa och analysera artiklarna. Resultatet visade att sexualfostran för ensamkommande asylsökande barn, inte behöver vara mer annorlunda, än för någon annan. Det handlade mer om att acceptera och kunna ge korrekt och nyttig information. Likaså anser Peavy att vägledarna skall visa varifrån man får hjälp, för att kunna hjälpa sig själv. Peavys modell handlar om hur ett gott bemötande skall ske. Resultatet visade att handledarna skall ta i hänsyn de kulturella skillnaderna, men inte forma sexualundervisningen kring det. Peavy anser att alla människor har egen kultur, trots att etniska bakgrunden är den samma. Jag anser att ifall, alla skulle se på olikheter, som kulturella skillnader, så skulle vi inte vara så trångsynta. På ett grupphem med ensamkommande asylsökande barn, är ofta arbetsteamet mångprofessionellt och mångkulturellt. Det är viktigt att då ha tydliga regler och instruktioner hur vissa situationer skall skötas. Peavys bondförnuft är inte så användbart i mångkulturella team, eftersom bondförnuftet skiljer sig mycket beroende av härkomsten och kulturen. I grupphem måste däremot Finlands lagar och normer förtydligas för en god integritet. I arbete med människor är etiken alltid närvarande. Studien visade att professionella hade svårt att ge sexualfostran för barn, utan sina egna kulturella inverningar och personliga synsätt. Detta är någonting man måste vara väldigt vaksam över. Det är bara en själv, som kan vara expert på sin egen sexualitet och det är på den vuxnas ansvar att trygga den sexuella växten på individens villkor.

Denna studie kommer att gå till Sjundeå grupphem. Handledaren som ansvarar för sexualfostran, på boendet, kommer att använda sig av denna sexualfostringsplan. Dessutom har handledaren planerat att använda sig av arbetet i kommande projekt och sprida arbetet till andra mottagningscenter, för ensamkommande asylsökande barn. Detta arbete är lätt att sprida vidare p.g.a. att det finns ingenting, som behöver bevaras hemligt. Det gläder mig, att min studie är till nytta i arbetslivet. Många dörrar har öppnats och jag har bekantat mig med flera personer inom fältet. Jag hoppas att via detta, kan jag ta del i kommande projekt inom sexualfostran.

Sexualfostran i Finland utvecklas konstant och nya projekt inleds årligen. Med tanke på ensamkommande asylsökande barns sexualfostran, önskar jag att det gjordes en kvalitativ studie med intervjuer, över hur min sexualfostringsplan fungerat i praktiken. Det skulle vara väldigt intressant att höra en direkt feedback, på hur barnen upplevt lektionerna. Det viktiga skulle vara att få veta, om de ansåg informationen vara relevant, för dem och om övningarna hjälpt dem att förstå och bekanta sig med sin egen sexualitet. Barnen skulle utvärdera lektionernas innehåll, stämning och handledarens roll och ge förslag till förbättring. Handledarna skulle också intervjuas. De skulle ge feedback, hur det gick att förverkliga lektionerna, enligt planen. Hur exakt kunde man följa planen, tidsmässigt, övningsmässigt och teoretiskt? Vad fattades från planen och vad måste ändras?

KÄLLOR

Barnskyddslag 13.4.2007/417, 1 kap, 6§, hämtat 8.11.2012

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070417>

Bartz, Tiffany. 2007 Sex education in multicultural Norway. I: *Taylor and Francis: Sex Education*, vol 7 nr.1 s.17-33. Hämtad: 25.4.2012

Brandt, Pia, Korteniemi-Poikela, Erja, Cacciatore, Raisa, Huovinen, Maarit. 2004 *Hei beibi, mä oon tulta! Nuorten oma seksikirja*, Porvoo: WS Bookwell Oy, 390 s.

BzgA, Federal Centre for Health Education. 2010 *Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa, suuntaviivat poliittisille päättäjille, opetus- ja terveydenhoitoalan viranomaisille ja asiantuntijoille*, Helsinki: Valopaino Oy, 61 s.

Cacciatore, Raisa. 2007 *Huomenna pannaan pussauskoppiin. Opas vanhemmille*, Porvoo: WS Bookwell Oy, 400 s.

Campbell, C, Foulis, C. A., Maimane, S., Sibiyi, Z 2005, The impact of social environments on the effectiveness of youth HIV prevention: A South African case study. I: *Taylor & Francis: AIDS Care* vol 17 nr 3 s. 471-478

Eriksson, Lars Torsten & Wiedersheim-Paul, Finn. 2008 *Rapport boken, hur man skriver uppsatser, artiklar och examensarbeten*, Slovenien: Korotan Ljubljana, 80 s.

Forsberg, Christina & Wengström Yvonne. 2003 *Att göra systematiska litteraturstudier, värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning*, Stockholm: Natur och kultur

FRA (European Union Agency for Fundamental Rights). 2010 *Separated, asylum-seeking children in European Union member states, Comparative report*. Conference edition

Izugbara, C. Otutubikey. 2004 Notions of sex, sexuality and relationships among adolescent boys in rural southeastern Nigeria. I: *Taylor and Francis: Sex Education vol 4 nr 1s. 63-79*

Jacobsen, Dag Ingvar. 2007 *Förståelse beskrivning och förklaring, Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*, Danmark: Narayana Press

Harris, Robie H. 2011 *Nyt puhutaan seksistä. Kirja kasvamisesta, ruumiin muutoksista, seksistä ja terveydestä*, 2 uppdaterad utgåva, Karkkila: Kustannus-Mäkelä Oy, tryckt i Kina.

Hartman, Sven. 2003 *Skrivhandledning för examensarbeten och rapporter*, Falun: ScandBook AB, 140 s.

Hitchings, Paul. 1997 *Handbook of Counselling*, 2 uppl., Storbritannien: T. J. International Ltd., 599 s. Editerad av Stephen Palmer och Gladeana McMahon

Hopkins, Peter & Hill, Malcolm. 2010 The needs and strengths of unaccompanied asylum-seeking children and young people in Scotland. I: *Blackwell Publishing Ltd: Child care, health and development*, nr. 15 s. 399-408 Hämtad 7.9.2012

Knöfel Magnusson, Anna. 2007 Rättighetspraktika, om sexualitet och mänskliga rättigheter, Norra Skåne Offset, hämtat 7.8.2012

http://www.rfsu.se/Bildbank/Dokument/Praktikor/praktika_rattigheter_2008.pdf?epslanguage=sv

Kohli, Ravi K. S. 2005 The comfort of strangers: social work practice with unaccompanied asylum-seeking children and young people in the UK. I: *Blackwell publishing: Child and Family Social Work*, 11 s. 1-10. Hämtad 2.10.2012

Käkönen, Hanna. 2010 *Ohjaajan psyykinen tuki ryhmäkodin asukkaille, alaikäisten turvapaikkahakijoiden tukeminen*, Metropolia Ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveystieteiden ala, hämtat 20.12.2011

<http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/14397/ohjaajan.pdf?sequence=1>

McMichael, Celia & Gifford, Sandra. 2010 Narratives of sexual health risk and protection amongst young people from refugee backgrounds in Melbourne, Australia. I: *Taylor & Francis: Culture, Health & Sexuality* vol. 12, nr. 3, s. 263-277. Hämtad 19.10.2011

Migrationsverket 2011, *Statistik över asyl och flyktingar, asylsökande, minderåriga ensamman asylsökande enligt medborgarskap*, hämtat 9.10.2012

http://www.migri.fi/download/31487_RU_alaikaiskijat_vuosi_2011.pdf

Mikkonen, Anu, Martiskainen, Taina & Åberg, Leena-Kaisa. 2002 *Yksin Suomessa. Ilman huoltajaa tulleiden lasten asema kansainvälisten suositusten valossa*, Helsinki: Multiprint Oy

Nummelin, Raija. 2000 *Seksuaalikasvatusmateriaalit, pääkaupunkiseutulaisten nuorten näkemyksiä ja kokemuksia*, Tampereen yliopisto, terveystieteen laitos. Hämtad 20.12.2012 <http://acta.uta.fi/pdf/951-44-4949-5.pdf>

Sinha, Shamsar, Uppal, Shruti & Pryce, Anthony. 2008 *“I had to cry”: exploring sexual health with young separated asylum seekers in East London*, I: *Diversity In Health and Social Care*, 5 s.101-111. Hämtad: 20.3.2012

Suontausta, Jaana. 2006 *Seksuaalikasvatus yläkoulun terveystiedon oppikirjoissa*, Tampereen yliopisto, sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos. Hämtad: 20.12.2011 <http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu01088.pdf>

Warenius, Linnéa. 2008, *Sexual and Reproductive Health Services for Young People in Kenya and Zambia, providers' attitudes and young people's needs and experiences*. Karolinska institutet Department of Public Health Sciences, Division of international Health (IHCAR). Hämtad: 20.3.2012

Warr, Sally. Mars 2010 *Counselling refugee young people: an exploration of therapeutic approaches*. I: *Taylor & Francis: Pastoral Care in Education* vol 28 nr 4 s. 269-262 hämtad 2.10.2012

Woolfe, Ray. 1997 *Handbook of Counselling*, 2 uppl., Storbritannien: T. J. International Ltd., 599 s. Editerad av Stephen Palmer och Gladeana McMahon

Yli-Luoma, Pertti V.J. 2001 *Ohjeita opinnäytetyön tekemiseen*, Sibbo: IMDL Oy Ltd., 100 s.

BILAGOR

Bilaga 1/1(4) Litteraturoversikt

Nr.	Författare	År/ Land	Titel	Syfte	Respondenter och informanter	Metod	Resultat
1.	Tiffany Bartz	2007 USA	Sex education in multicultural Norway	Mångkulturaliseringen i Norge och om det förändrat sexualundervisnings systemet. Jämförelse mellan USA:s och Norges sexualfostran.	66 studerande (30 % pojkar, 70 % flickor) och 3 hälsovårdare	Kvantitativ samt kvalitativ studie, med öppna intervjuer och frågeformulär	Norge är ett mångkulturellt samhälle, som möter på flera sanningar, där konservativa immigranter kommer med nya utmaningar.
2.	Linnéa Wärenius/	2008 Sverige	Sexual and reproductive health services for Young People in Kenya and Zambia, Providers' attitudes and young people's needs and experiences.	Beskrivning av unga personers behov och erfarenheter av sexualitet och reproduktiv hälsa och att beskriva vårdgivarnas attityder relaterat till behoven, som en bas för att förstärka sexual- och reproduktiv hälsovård i Kenya och Zambia	707 sjukskötare och barnmorskor, 716 gymnasie-studerande i Zambia, 195 unga klienter, 70 experimentgrupp med 28 vårdgivare och en kontrollgrupp med 16 vårdgivare	Kvantitativ samt kvalitativ tvärsnittstudie med attitydmässiga frågeformulär, självgenererade frågeformulär, exit intervjuer, pilot intervention. Flexibla tankemetoder.	Sjukskötarna och barnmorskorna godkände inte sexuellt umgänge, men var beredda på att ge preventivmedel. Sjukskötare och barnmorskor med utbildning vara mer ungdomsvänliga. Unga klienters erfarenheter av vården var goda. Föräldrarna godkände inte sexual- och reproduktiva hälsojämställdhet för ungdomar.

Bilaga 1/2(4) Litteraturoversikt

Nr.	Författare	År/Land	Titel	Syfte	Respondenter och informanter	Metod	Resultat
3.	C. Otubikye Izugbara	2004, Nigeria	Notions of sex, sexuality, relationships among adolescent boys in rural south-easter Nigeria	Föreställningarna av sexualitet etc. Skall ge information om hur utveckla tjänster inom sexualhälsa och reproduktion.	120 pojkar mellan 10 och 21 år i landsbygden av sydöstra Nigeria	En kvalitativ studie med djupgående individuella intervjuer.	sexualupplysningen skall ha ett finkänsligt tillvägagångssätt i hänsyn med kulturella kontexten
4.	Shamser Sinha, Shruti Uppal & Anthony Pryce	2008, Storbritannien	"I had to cry": exploring sexual health with young separated asylum seekers in East London	Förbättra den sexuella hälsan och minska risken av sexuellt utnyttjande av barn som är kategoriserade som ensamkommande enligt sociala hälsovården.	17 ensamkommande asylsökande barn och unga, 10 professionella	Kvalitativ studie med djupgående gruppintervjuer, med 2-3 personer/grupp	Behovet av sexualundervisning på engelska i Storbritannien kändes igen av barnen och de professionella. Så som risken till sexuellt utnyttjande och hindren för att få vård i sexuell hälsa.
5.	Peter Hopkins & Malcolm Hill	2010, Storbritannien	The needs and strengths of unaccompanied asylum-seeking children and young people in Scotland	Den tillgängliga servicen och dess styrkor, för ensamkommande asylsökande ungas behov.	70 tjänstleverantörer och 31 asylsökande barn	Kvalitativ studie med individuella intervjuer och 10 barn deltog i en grupparbetsövning	Barnen visade otrolig hanteringsförmåga och starkt engagemang för utbildning och kapacitet för hårt jobb. Behöven och styrka menade för barnen utbildning.

Bilaga 1/3(4) Litteraturoversikt

Nr.	Författare	År/ Land	Titel	Syfte	Respondenter och informanter	Metod	Resultat
6.	Celia McMichael & Sandra Gifford	2009, Australien	Narratives of sexual health risk and protection amongst young people from refugee backgrounds in Melbourne, Australia	Unga flyktingars tillgång till tolkning och fullföljning av information om sexuell hälsa, hur sociala kontexten bildar attityder och förståelse.	67 pojkar, 75 flickor, tillsammans 142, 16-25 åringar med flyktningbakgrund.	Kvalitativ studie, 23 fokusgruppers diskussioner samt 14 djupgående intervjuer.	Kännedomen av HIV/AIDS fanns, men begränsad kännedom i andra könssjukdomar. Berättelserna om risker och skydd, tydde på en oro av socialt vållmående. Befrämjande av sexuell hälsa är viktigt och servicen borde vara tillgänglig genast för de nyanlända.
7.	C. Campbell, C. A. Foulis, S. Mainane & Z. Si-	2005, Sydafrika	The impact of social environments on the effectiveness of youth HIV prevention: A South African case study	Den sociala miljöns påverkan av ungdomars och barns sexualhälsa, prevention av HIV och attityder mot sex och samlag.	44 individer samt 11 fokusgrupper med 55 personer, som bodde eller arbetade i Ekuthuleni	Fallstudie med intervjuer av individer och fokusgrupper. Hypotes testande och hypotes genererande metoder.	Social exkludering minskar sannolikheten i att lyckas med effektiv HIV-prevention. Sexuella beteende förändringar beror också på den sociala miljön, inte bara kunskapen om HIV/Aids.
8.	Ravi K. S. Kohli	2005, Storbritannien	The comfort of strangers: social work practice with unaccompanied asylum-seeking children and young people in the UK	Upplysa den goda praxisen i socialt arbete med ensamkommande minderåriga barn.	29 socialarbetare hälften jobbade i arbetsteam i socialt arbete med barn och familj, andra hälften mer specifikt med ensamkommande asylsökande barn.	Kvalitativ metod. Alla intervjuade berättade en historia om ett barn.	Viktigaste tre områden som kom upp: Sammanhållning, samband och samstämmighet.

Bilaga 1/4(4) Litteraturoversikt

Nr.	Författare	År/ Land	Titel	Syfte	Respondenter och informanter	Metod	Resultat
9.	Sally Warr	2010, Storbritannien	Counselling refugee young people: an exploration of therapeutic approaches	Att få reda på vilka tillvägagångssätt och metoder som handledare bör använda sig av i en multikulturell kontext.	Tre handledare och tre specialister för vård- och stödjourer för asylsökande och flyktbarn.	Kvalitativ metod med öppna parintervjuer.	Metoden och tillvägagångssättet väljs av handledaren efter att det bildats en relation mellan barnet.
10.	Morten Kjærum (redaktör) FRA (European union agency for fundamental rights)	2010	Separated, asylum-seeking children in European Union Member States	Ensamkommande asylsökande barn och de vuxna, som är i ansvar av deras vård; deras erfarenheter och synvinklar	336 ensamkommande asylsökande barn, 302 professionella, som arbetar med barnen i olika tjänster.	Barncentrerad kvalitativ undersökning. Semi-strukturerade individuella intervjuer.	Främjan av kvalifikationerna och utbildningen av socialarbetare. Behovet av psykiskt stöd. Behov i sexualundervisning. Religionen var ett stort stöd och motivation

SEKSUAALIKASVATUSSUUNNITELMA

SPR Siuntion ryhmäkoti

Suunnitelman tekijät: Ann-Marie Harhio

Päiväys: 20.11.2012

Tämä seksuaalikasvatussuunnitelma on kirjoitettu opinnäytetyöni (Vägledning i sexualfostran för ensamkommande asylsökande barn) yhteydessä. Työ löytyy kokonaisuudessa thesis.fi sivuilta. Tarkempi osoite: xxx.fi

Arvot

Seksuaalioikeudet kuuluvat kaikille, myös vähemmistöille jotka oleskelevat Suomessa. Kaikilla pitäisi olla mahdollisuus viralliseen seksuaalikasvatukseen, tarkoittaen perheen/kulttuurin, ulkopuolelta saatu tieto ja kokemus (esim. koulu, viranomaiset tai seurakunta). Puolueettomuus on myös tärkeätä kun on kyse seksuaalisuudesta, etenkin monikulttuurisessa ympäristössä. Emme ota kantaa muiden seksuaalisuuteen, uskuntoon taikka poliittisiin aatteisiin, jotta ilmapiiri pysyisi luotettavana ja turvallisena kaikille.

Tavoitteet

Tavoitteena on että lapset sekä nuoret saavat positiivisen ja kunnioittavan asenteen seksuaalisuuteen ja sen moninaisuuteen. Lisätä lasten ja nuorten ymmärrystä, kehossa ja itsessään tapahtuviin muutoksiin, jotka ilmenevät kasvun ja kehityksen myötä. Muutosten ohella nuori tarvitsee tukea, ihmissuhdetaidoissa sekä itsetunnon rakentumisessa. Seksuaali-identiteetti muodostuu ja nuori oppii tunnistamaan ja hallitsemaan tunteitaan. Lasten ja nuorten seksuaalikasvatus kuuluu olla heille sopivaksi laadittu, ja asiallista tietoa seksuaalisuudesta.

Tarkoitus

Ohjaaja tukee nuorten seksuaalista kasvua ja antaa merkityksellistä tietoa lapsille/nuorille. Seksuaalisuus kehittyy elämän aikana mutta suurin merkitys on lapsuudessa ja nuoruudessa. Oppiminen edistää lasten kehitystä aikuiseksi. Oppimismahdollisuudella lapset/nuoret kehittävät seksuaalisia voimavarojaan. Tämä mahdollistaa nautinnollisiin ja turvallisiin seksuaalisiin kokemuksiin, missä yksilöiden ihmis- seksuaalisuus- ja lisääntymisoikeuksia ei loukata. Seksuaaliterveyden pitäisi olla itsestäänselvyys, ja olla luonnollinen osa meidän yleisestä terveydestämme.

Toteutus

- Keinot, resurssit

On hyvin tärkeää olla selkeä, ohjaajana, etenkin kun on kyseessä monikulttuurinen ympäristö missä ei puhuta yhteistä kieltä. Seksuaalikasvatuksen tällaisessa ympäristössä pitää olla hyvin luovaa, käytössä ovat kädentaidot, kuvat, elokuvat, esineet, tanssi ja mikä tahansa mikä sopii teemaan mitä käsitellään. Koska ryhmäkodit turvapaikanhakijoille on joko kunnallisia tai SPR:n niin resursseja ei ole paljon. Sairaanhoidaja ja seksuaalikasvatuksesta vastaava ohjaaja tekevät yhteistyötä jotta lapset ja nuoret saisivat parhaan mahdollisen opetusmahdollisuuden. Jos ryhmäkodissa ei ole omaa sairaanhoidajaa niin voi ottaa yhteyttä kunnan terveystaloihin ja pyytää sieltä ulkopuolinen tueksi. On tärkeää että kuka ohjaa seksuaalikasvatustunnit on hienotunteinen ja kulttuurisensitiivinen. Seksuaalikasvatuksen ollessa arka aihe, niin tunnilla voi muodostua noloutta ja jopa häpeää, niin ohjattavassa kuin ohjaajassa. Tätä ei tarvitse pelätä, vaan täytyy uskaltaa mokata jotta voi luoda rennon ja mukavan ilmapiirin oppimistilaisuudessa.

Bilaga 2/3(11) Sexualfostringsplan

- Tuntimäärä, -aiheet

Tarkoitus olisi kuusi tapaamista lukuvuoden aikana, siis kolme kertaa 90 minuuttia syyslukukautena ja kevätlukukautena. Neljä tapaamisista on yhteisiä, tytöt ja pojat yhdessä. Kerran tytöt ja pojat tapaavat erikseen seksuaalikasvatuksen merkeissä. Eli nuoret itse kokevat vain yhteensä viisi tuntia. Erottamalla sukupuolet otetaan huomioon, eri tarpeet ja huolenaiheet. Aiheina on; ihmiskeho ja ihmisen kehitys, hedelmällisyys ja lisääntyminen, seksuaalisuus, tunteet, ihmissuhteet ja elämäntyyli, seksuaalisuus, terveys ja hyvinvointi, seksuaalioikeudet, seksuaalisuutta määrittävät sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät (arvot/normit). Aiheet pitää soveltaa nuorille sopiviksi, riippuen heidän kokemuksista, tiedosta ja kehitystasosta.

- Kuka ja mitä

Seksuaalikasvatus suunnitelma on tarkoitettu 12–15 vuotta oleville yksintulleille turvapaikanhakijoille, jotka asuvat ryhmäkodissa. Tunnit pitää henkilö joka on tutustunut aiheeseen ja tuntee lapset. Mielellään ohjaaja ryhmäkodissa joka on perehtynyt seksuaalikasvatukseen.

Ensimmäinen tunti pidetään yhteisesti tytöille ja pojille. Aiheena on ihmiskeho, seksuaalisuus, terveys ja hyvinvointi. Tunnin kesto on 2 x 45 minuuttia joka koostuu teoriaosuudesta ja toiminnallisesta aktiviteetista. Aluksi kuitenkin opettaja avaa pienellä keskustelulla lasten odotuksista ja tunteista seksuaalikasvatusta kohtaan. Sitten laaditaan yhteiset pelisäännöt, esim. tieto pysyy ainoastaan ryhmän välisenä, saako tunnilta poistua kesken kaiken? Jne. Tämän jälkeen ohjaaja jakaa pienet vihokortit josta tulee sanakirja. Aina kun lapsi kohtaa vaikean sanan hän kirjoittaa sen ja selityksen vihkoon. Lapsi saa kirjoittaa omalla äidinkielellään selitelläkseen sanan itselleen, pääasia että sana ymmärretään. Ohjaaja kirjoittaa sanoja taululle aina kun niitä ilmenee, jotta lapsi saisi sanat oikein. Pääkohdat mitä ohjaaja nostaa tunnin aikana esille ovat; seksuaalisuus, murrosiän fyysiset ja biologiset muutokset, hormonit, oma kehonkuva,

syömishäiriöt. Tunti alkaa aktiviteetilla. Hyvä kehonharjoitus on omakuvan piirtäminen tai pareittain piirtää toisen ääri viivat isolle paperille. Koska ihmiskuvan piirtäminen tuo Bilaga 2/4(11) Sexualfostringsplan

esiin tabuja islamin kulttuurissa, niin on parempi että tässä tilanteessa ohjaaja teippaa lattiaan ihmishahmon ääri viivat. Hahmo on mielellään ihmisen mittasuhteessa. Tästä saa hyvän käsityksen minkä kokoinen ihminen on, minkä pituiset jalat ovat suhteessa kehoon jne. Ihmishahmoista kehitetään eri harjoitustehtäviä. Ohjaaja alkaa, pyytämällä nuoria asettumaan siihen kohtaan ihmiskehoa mikä liittyy seksuaalisuuteen. Nuorten asetettua paikoilleen ohjaaja huomioi että kaikki kehon osat liittyvät seksuaalisuuteen. Tämän jälkeen ohjaaja pyytää nuoria asettumaan kohtaan joka on vähiten eroottinen tai vähiten seksuaalisuuteen liittyvä (nuorten mielestä). Yhdessä keskustellaan miksi nämä kohdat kehossa herättävät enemmän tai vähemmän seksuaalisuutta, eroottisuutta.

Ovatko sukupuolieroja mihin nuoret menevät seisomaan? Tämän alkuharjoituksen jälkeen nostetaan esille aiheita, kuten missä kehon osassa tuntee kun on surullinen, iloinen jne. tai mihin kohtaan on muilla lupa koskea. Murrosiän fyysiset muutokset, niin biologiset, kuin muut muutokset esim. miesten sekä naisten ympärileikkaukset, lävistykset ja tatuoinnit, otetaan esille. 12–15 vuotta olevien kehossa ja mielessä tapahtuu muutoksia suurella syötöllä. Tyttöjen ensimmäiset murrosiän merkit ovat rintojen kasvu ja valkovuoto, rinnat kasvavat vielä siitä ja viimeistään 16 vuoden iässä tyttö on kokenut ensimmäiset kuukautisensa. Pojilla alkaa murrosikä näkyä kivesten kasvussa, sitten siemensyöksyt, pituuskasvu, äänenmurros ja peniksen kasvu. Yhteistä tyttöjen ja poikien kasvussa on pituuskasvu, karvoituksen kehittyminen sekä tali- ja hikirauhasten toiminnan kiihtyminen. Tyttöjen sukupuolielimissä sisäiset häpyhuulet kasvavat ja immenkalvonaukko löystyy. Muodot kehittyvät niin että rinnat kasvavat, lantio levenee ja peppu pyöristyy. Poikien keho kehittyä miehekkäämmäksi, parta kasvaa, äänenmurros, esinahka löystyy sekä esinahan mahdolliset kiinnikkeet irtoavat. On tärkeätä rohkaista nuoria oppimaan tuntemaan oma keho koskettamalla ja vaikka peiliin katsomalla. Lopputunti kuluu avoimen keskustelun parissa, ohjaaja kuitenkin pitää huolta että nuoret pysyvät päivän aiheissa. Ohjaaja vastaa myös nuorten kysymyksiin ja antaa ohjeita mistä saada lisää informaatiota.

Bilaga 2/5(11) Sexualfostringsplan

Toinen tunti on yhteinen tytöille ja pojille. Aiheena ihmisen kehitys, sukupuoli, sukupuoliterveys. Ohjaaja laittaa ison julisteen/ kuvan piirtoheittimelle tai vastaavan alastomasta miehestä ja naisesta. Käytettävissä on Libressen oppimateriaalia, missä on alaston nainen ja sen vieressä keskitettynä kuva naisen sukupuolielimestä, ja samoin löytyy miehestä. Kuvat ovat avoimesti käytettävissä ja löytyvät osoitteesta; http://www.libresse.fi/upload/ImageBank/Education/fi-FI/Body_no_text.pdf (sivut 1-3/5). Täyttäkää yhdessä nuorten kanssa sukupuoliosien nimet. Ohjaaja voi kysyä jos oppilaat osaavat nimetä naisten ja miesten sukupuolielimet suomeksi ja osaavatko he joitakin tiettyjä osia nimeltä. Ohjaaja yhdistää nimet oikeille paikoille. Tämä tehtävä onnistuu parhaiten jos ohjaaja on tulostanut kuvat kalvoille ja kirjoittaa kalvoille osat, tunnin aikana, niin että nuoret näkevät kuvat isolla kankaalla samanaikaisesti. Ohjaaja tuo paljon kuvia ja rekvisiittaa tunnille, jotta nuoret saavat paremman käsityksen miltä keho ja sukupuolielimet näyttävät.

Kun käydään läpi naisen kehoa ja sukupuolielintä, otetaan myös puheeksi tyttöjen kuukautiset ja niiden kierto. Ohjaaja käyttää kuvia avuksi, näyttäessä mistä kuukautisvuoto saa alkunsa ja mistä se poistuu kehosta. Avainsanat: kuukautiskierto, munasolun irtoaminen, ovulaatio, kuukautiskivut ja fysiologiset tekijät, kuukautiset ja kulttuuri, paljonko vuotoa esiintyy (kuvat Libressen sivuilta 4/5 http://www.libresse.fi/upload/ImageBank/Education/fi-FI/Body_no_text.pdf). Miehen vartaloa tutkiessa, nostetaan esille muutoksista peniksessä. On hyvä kertoa peniksen koosta ja miten emätin mukautuu koon mukaisesti. Täten peniksen koolla ei ole suurempaa vaikutusta, penis myös suurenee jäykistyessään. Viimeiseksi puhutaan tyttöjen ja poikien ympärileikkauksista. On tärkeätä nostaa esille että tyttöjen ympärileikkaus on suomen lain vastaista, ja poikien sekä tyttöjen ympärileikkaukset tutkitaan törkeinä pahoinpitelyinä.

Bilaga 2/6(11) Sexualfostringsplan

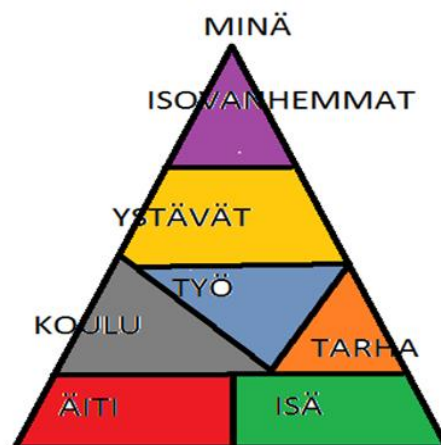
Kolmas tunti (kevääällä) on tyttöjen ja poikien tunnit erikseen. Aiheena ovat; hedelmällisyys ja lisääntyminen, seksi ja seksuaalisuus. Tunti perustuu nuorten toiveisiin. Ennen tätä tuntia on hyvä tehdä ”kysy seksistä laatikko”. Tähän nuoret voivat laittaa anonyymisti kysymyksiä ja pohdintoja, mitä he haluavat käsitellä ja mihin saada vastauksia tunnin aikana. Tarkoituksena on että nuoret pääsevät vaikuttamaan tunnin sisältöön, ja että nousisi heille tärkeitä ja kiinnostavia aiheita.

Pääaiheina; kulttuuri, hedelmällisyys, seksi, sooloseksi, yhdyntä, ehkäisyvälineet ja miten niitä käytetään. Aikaa on 2 x 45 minuuttia, ja tunti sisältää lähinnä keskustelua. Nuorilla pitäisi olla jotenkuten termit hallussa ja pystyy täten keskustelemaan aiheista. Tunti alkaa siten, että ohjaaja kirjoittaa sanan seksi taululle. Tästä sanasta luokka tekee ajatuskartan, yhdessä taululle. Esille nousee kysymyksiä, mitä sana seksi tarkoittaa? Miltä se tuntuu? Mitä kaikkea se sisältää? Jne. Tästä ohjaaja vie keskustelua eteenpäin sooloseksiin ja yhdyntään. Ohjaaja on lukenut kysymykset mitkä olivat laatikossa ennen tuntia, ja sovittaa ne keskusteluun, täten ei voi yhdistää kuka on kysynyt mitään, ja aihe nousee esiin luonnollisesti. Tärkeätä on että puheeksi nostetaan mitä seksi ja yhdyntä tarkoittavat. Se on sallittua kun molemmat osapuolet sitä haluavat ja nauttivat yhteisestä intiimistä hetkestä. Tässä on arvomaailmasta ja kulttuurista kyse ja voi helposti tulla yhteentörmäyksiä. Tutustuminen omaan kehoon ennen seksuaalista kanssakäymistä toisen kanssa, antaa hyvän alun nautinnolle ja rentouttaa tunnelmaa, kun kaikki ei ole aivan uutta. Eri kodeilla, uskonnoilla ja yhteiskunnilla on omat käsityksensä milloin seksiä harrastetaan. Laissa kuitenkin sanotaan että alle 16 vuotiaan kanssa ei, selvästi vanhempi, saa harrastaa seksiä. Seuraava 45 minuuttia tunti jatkuu aiheina kulttuuri ja hedelmällisyys. Luokassa pohditaan mitä oma kulttuuri sallii, mitä ei, ja verrataan suomalaiseen kulttuuriin. Mitä tarkoittaa olla neitsyt? Keskustelu hedelmällisyydestä, onko se miten tärkeätä nuorelle itselleen, perheelleen, uskonnossa? Mitä vaihtoehtoja on jos nainen ei kykene saamaan omia lapsia, tai mitä tehdä jos tulee raskaaksi nuorella iällä? Tunnin lopussa ohjaaja esittää eri ehkäisymenetelmiä ja antaa nuorten harjoitella kondomin laitto dildolle. Ohjaaja voi käyttää kuvaa kirjasta Kondom boken sivulta 65. Missä näytetään kuvia, miten kondomi asetetaan oikein, ja miten se otetaan pois. Sivulla

Bilaga 2/7(11) Sexufostringsplan

91 on myös kuvia erityyppisistä kondomeista ja niiden eroista (RFSU, Kondom boken 2007). On tärkeää että ohjaaja kertoo myös ehkäisymenetelmistä muissakin yhteyksissä kuin yhdynnässä. Samaten esille täytyy nostaa, ei heteroseksii, ja heille sopivat välineet turvaseksiin. Nuorille annetaan myös tietoa mitä tehdä jos ehkäisy on jäänyt pois tai esim. kondomi rikkoutunut. Kun tieto, mitä on tarjolla, on tullut esille, niin täytyy myös muistaa opastaa nuorta, mistä näitä ehkäisyvälineitä saa? Eli terveysasemilta, seksuaalipoliklinikoilta, nuorten vastaanotolta, laitoksen sairaanhoitajalta (ainakin kondomeja).

Neljäs tunti on yhteinen pojille ja tytöille. Aiheena ovat; tunteet, ihmissuhteet ja elämäntyyli. Tunti koostuu nuorten ihmissuhteista, mitä on seurustelu, ystävyys, perhesiteet ja rakkaus. Tunteet koskien itseään ja toista. Alussa ohjaaja jakaa jokaiselle paperin ja värikyniä/liituja/vesivärejä. Nuoret saavat luoda paperille oman lähipiirin pyramidimuodossa. Kuka, mikä ja ketkä ihmiset lähipiirissäni, tai minun varttuessa, on tehnyt minusta sellaisen jonka minä olen tänään (kuva 1). Yhdistäkää myös värejä, mikä väri kuvastaa sitä mitä se henkilö, konsepti on tuonut sinun elämääsi? Huomioikaa myös miten ison tilan annat esimerkiksi isälle ja äidille verrattuna kouluun.

Kuva 1. Esimerkki miltä pyramidi voi näyttää.

Bilaga 2/8(11) Sexualfostringsplan

Pyramidi on henkilökohtainen ja sitä ei tarvitse jakaa kenenkään kanssa. Luokassa keskustellaan pyramidien ympäriltä ja he jotka haluavat saavat tietysti näyttää omansa. Seuraava 45 minuuttia on toiminnallista aktiviteettia missä nuoret saavat ilmaista itseään tanssin ja musiikin avulla. Tanssi on hyvä tapa ilmaista itseään ja tuoda esille tunteita. Erityylinen musiikki herättää erilaisia tunteita, mitä voi näyttää tanssin kautta. Jotta nuoret saisivat mukaan tanssimaan, niin heidät jaetaan ryhmiin. Ryhmissä he alkavat tehdä erilaisia harjoituksia kosketuksella toisiin ja ilman. Lopussa nuoret varmasti uskaltavat tanssia itsenäisesti. Harjoitus; jokaisella ryhmän jäsenellä on järjestysnumero. Ykkönen aloittaa tekemällä jonkin liikkeen, kakkonen vastaa liikkeeseen uudella liikkeellä, ja sitten kolmonen (niin monta kuin ryhmässä on, ja sitten kierros jatkuu ykkösestä) tämä tehtävä alkaa ilman kosketusta. Ohjaaja päättää milloin kosketus otetaan mukaan, eli aina kun liike tehdään, niin loppuasento koskettaa toiseen ryhmässä olijaan. Viimeiseksi ohjaaja ottaa mukaan painonjakamisen. Tarkoittaa sitä että liikkeen jälkeen, loppuasennossa henkilö nojaa toista ryhmässä olevaa vasten.

Viides tunti (keväällä) on yhteinen tytöille ja pojille. Aiheena ovat seksuaalioikeudet ja seksuaalisuutta määrittävät sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät (arvot/normit). Tunti pohjautuu muiden kunnioittamiseen ja erilaisuuden hyväksymiseen. Tärkeätä on että ilmapiiri pysyy rauhallisena ja turvallisena ilman kulttuurisia tai muita konflikteja.

Ensimmäinen 45 minuuttia menee puhtaalla teoriaosuudella. Ohjaaja on tehnyt koosteen tunnin sisällöstä dioille ja pitää siitä luennon nuorille. Nuoret saavat olla aktiivisesti mukana ja kysyä aina tarpeen tullen. Luennon pitää olla elävä, selkeä ja kuvitettu. Väestöliiton sivuilla on erikseen mainittu nuorten seksuaalioikeudet (<http://www.vaestoliitto.fi/nuoret/seksi/seksuaalioikeudet/>). Ohjaaja näyttää sivun nuorille ja käy läpi kohdat nuorten kanssa. Tarkoitus on että nuoret saavat tietoa mihin heillä on oikeuksia ja velvollisuuksia. Tämä tieto on erityisen tärkeätä, toisesta kulttuurista tulleesta nuoresta jotta kotoutuminen olisi helpompaa. Tärkeänä elementtinä nousee myös toisen seksuaalisuuden ja seksuaalisen suuntautumisen kunnioittaminen. Ohjaaja selventää mitä tarkoitetaan seksuaalisuuden ja sukupuolen moninaisuudella ja

tarkennetaan miten seksuaaliset oikeudet voi ottaa arjessa paremmin huomioon, esimerkiksi miten heteronormatiivisuudella voi vahingossa loukata toista.

Bilaga 2/9(11) Sexualfostringsplan

Seuraava 45 minuuttia on luovaa työskentelyä, koko ryhmä yhdessä. Harjoitus: koko luokka voi yhdessä maalata ison puun. Puun juuret ovat uskonnot ja kulttuurit. Siitä he jatkavat runkoa, oksia ja puun lehtiä. Puuhun on tarkoitus mahtua mukaan kaikki pääaiheet mitä on nuorten kanssa käyty läpi. Nuoret täten yhdessä pohtivat mitä on oppinut ja mitä kuuluu seksuaalisuuteen. Tavoitteena on että nuoret työskentelevät yhdessä suuren paperin ympärillä, kuuntelevat muita ja joustavat omista ideoista jotta ryhmätyöskentely sujuisi. Toisen huomioon ottaminen ja kuunteleminen on taitoja joita nuoret kuuluu oppia. Etenkin kun kaikki tulee eri kulttuurisista taustoista, ja ovat uudessa maassa jossa täytyy omaksua uusi kulttuuri, uudet normit ja säännöt.

Arviointi

Nuoret saivat itse arvioida seksuaalikasvatuksen vaikutuksen itseensä, vastaamalla pienimuotoiseen kyselyyn tai antamalla palautetta toisen tunnin jälkeen syyslukukautena ja viimeisen tunnin jälkeen kevätlukukautena. Palautteella seksuaalikasvattaja saa käsityksen, mikä tieto on saavuttanut kohderyhmän, ja mikä ei. Tunneilla ohjaajan kuuluu myös seurata nuorten osallistumista, kiinnostusta ja tietoisuutta. Kannattaa myös kirjoittaa ylös mitä huomioita nousee lapsissa, jotta asiasta voi tilaisuuden tullen puhua kahden keskeisesti. Pääpiirteittäin, nuori arvioi itsensä ja opetuksen ja opettaja arvioi miten ryhmä toimii ja miten yksilöt kehittyvät ryhmässä.

Kehittäminen ja päivitys

Nuorten antamalla palautteella pystyy kehittämään toimintaa. Seksuaalikasvatus saavuttaa nuoret paremmin, kun he saavat olla osallisena tuntisuunnitteluun ja aihevalintaan, mistä keskustellaan. On myös tärkeää että seksuaalikasvattaja käy kursseilla tai seminaareissa koskien aihetta. Täten hän saa uusia ideoita ja kehittää omaa seksuaalisuutta ja tuntisisältöä. Ohjaajan kuuluu myös ottaa vastuu päivittämään osaamistaan, lukemalla aiheesta ja ottamalla selvää uusista esim. lakimuutoksista ym.

Bilaga 2/11(11) Sexualfostringsplan

Lähteet ja linkkejä:

Suomen punaisen ristin periaatteet:

http://www.redcross.fi/punainenristi/fi_FI/periaatteet/

Seksuaalioikeudet osana ihmisoikeuksia, Väestöliitosarja11, Helsinki 2006

Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa, suuntaviivat poliittisille päättäjille, opetus- ja terveydenhoitoalan viranomaisille ja asiantuntijoille, Maailman terveysjärjestö (WHO) Euroopan aluetoimisto ja BZgA, Helsinki 2010

Maahanmuuttajien seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen, Tarpeita, tietoa ja yhdenvertaisuutta toimintasuunnitelma 15.6.2009, Väestöliitto 2009

Seksuaalikasvatusmalli, Espoon nuorisotoimi

<http://www.espoo.fi/binary.asp?path=1;28;11884;15032;38386;45992;112842&field=FileAttachment>.

Rode, Ulla. 2008 Paikoillanne valmiit, kirja kehosta, seurustelusta, rakkaudesta ym., kolmas painos Libresse (www.libresse.fi)

Kehon harjoitus:

http://www.edu.fi/kosketus/leikkeja_ja_harjoituksia/kehokartta

RFSU, Kondom boken, handledning med elevmaterial från rfsu, Markaryds Grafiska, 2007

saatavilla: <http://www.rfsu.se/Bildbank/Dokument/Method-Handledning/kondomboken.pdf?epslanguage=sv>

Secpon sivut:

www.sexpo.fi/nuoret/linkit/